

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**UDHËZUES RRETH NENIT 5
TË KONVENTËS**

**E DREJTA PËR LIRINË DHE
PËR SIGURINË PERSONALE**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Botuesit ose organizatat që dëshirojnë ta përkthejnë dhe/ose ta riprodhojnë të plotë a pjesërisht këtë raport, në trajtë botimi të shtypur apo elektronik (në internet), janë të lutur t'i drejtohen publishing@echr.coe.int për t'u njohur me formalitetet e dhënies së lejes.

© Këshilli i Evropës/Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, 2014

Ky Udhëzues është përgatitur nga Dega e Hulumtimeve e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut dhe nuk e kushtëzon Gjykatën. Botimi i parë i Udhëzuesit ka dalë në qershor 2012. Dorëshkrimi për këtë botim të dytë është përditësuar më 30 qershor 2014; atij mund t'i bëhen rishikime në redaktim. Ai mund të shkarkohet në adresën e mëposhtme: www.echr.coe.int (Case-law – Case-law analysis – Case-law guides). Përgjegjësinë për këtë përkthim e mban vetëm përkthyesi.

Për përditësime të këtij botimi jeni të lutur të ndiqni llogarinë Twitter të Gjykatës në twitter.com/echrpublication.

TRYEZA E LËNDËS

I. FUSHA E ZBATIMIT	5
1. <i>Heqja e lirisë</i>	5
2. <i>Kriteret e zbatueshme</i>	5
3. <i>Masat e marra në mjedis burgu</i>	6
4. <i>Kontrolli i sigurisë së pasagjerëve ajrorë</i>	6
5. <i>Heqja e lirisë në rrethana të tjera përveç një arrestimi ose një burgosjeje në mënyrë zyrtare</i>	6
6. <i>Detyrime pozitive lidhur me heqjet e lirisë të shkaktuara nga individë</i>	7
II. LIGJSHMËRIA E NJË NDALIMI NË VËSHTRIM TË NENIT 5 § 1.....	7
1. <i>Qëllimi i nenit 5</i>	7
2. <i>Përputhshmëria e ndalimit me ligjin kombëtar.....</i>	8
3. <i>Kontrolli i përputhshmërisë së ndalimit me ligjin kombëtar.....</i>	8
4. <i>Parime të përgjithshme.....</i>	8
5. <i>Parimi i sigurisë juridike</i>	8
6. <i>Mbrojtja nga arbitrariteti</i>	9
7. <i>Vendimi gjyqësor</i>	10
8. <i>Arsyetimi i vendimeve dhe ndalimi i arbitraritetit</i>	10
9. <i>Shembuj parregullish procedurale të lejueshme</i>	11
10. <i>Vonesa e shkaktuar në zbatimin e një vendimi për lirim</i>	11
III. HEQJET E LIRISË TË LEJUARA NGA NENI 5 § 1.....	11
A. Burgimi pas dënimit	11
1. <i>Ekzistenca e një dënimi.....</i>	12
2. <i>Gjykata kompetente</i>	12
3. <i>Burgimi duhet të ndodhë “pas” një dënimi</i>	12
4. <i>Ndikimi i procedurave të apelimit.....</i>	13
B. Ndalimi për moszbatim të një urdhri të dhënë nga një gjykatë ose mosrespektim të një detyrimi të parashikuar nga ligji.....	13
1. <i>Moszbatimi i një urdhri të dhënë nga një gjykatë.....</i>	13
2. <i>Përmbushja e një detyrimi të parashikuar nga ligji.....</i>	14
C. Paraburgimi	15
1. <i>Qëllimi i arrestimit dhe i ndalimit</i>	15
2. <i>Domethënia e shprehjes “arsye të besueshme për të dyshuar”</i>	15
3. <i>Termi “vepër penale”</i>	16
D. Ndalimi i një të mituri	16
1. <i>Të përgjithshme</i>	16
2. <i>Edukimi nën mbikëqyrje.....</i>	17
3. <i>Autoriteti kompetent.....</i>	17
E. Ndalimi për arsye mjekësore ose shoqërore	17
1. <i>Të përgjithshme</i>	18
2. <i>Parandalimi i përhapjes së një sëmundjeje ngjitëse.....</i>	18
3. <i>Ndalimi i një të sëmuri mendor.....</i>	18
4. <i>Ndalimi i një alkooliku ose i një toksikomani</i>	19
5. <i>Ndalimi i një endacaku</i>	19
F. Ndalimi i të huajve.....	20
1. <i>Ndalimi i një personi për të mos e lënë të depërtojë në mënyrë të paligjshme brenda territorit.....</i>	20
2. <i>Ndalimi i një personi kundër të cilit po kryhet një procedurë dëbimi ose ekstradimi.....</i>	20
IV. GARANCITË PËR PERSONAT E PRIVUAR NGA LIRIA	22
A. Njoftimi i arsyeve të arrestimit (neni 5 § 2).....	22
1. <i>Zbatueshmëria</i>	22
2. <i>Qëllimi</i>	22
3. <i>Personat të cilëve duhet t’u njoftohen arsyet.....</i>	22
4. <i>Arsyet duhet të njoftohen “brenda një afati sa më të shkurtër”</i>	23
5. <i>Mënyrat e njoftimit të arsyeve</i>	23
6. <i>Karakteret e mjaftueshëm i arsyeve që duhet të njoftohen.....</i>	23
7. <i>Në një gjuhë që ai e kupton.....</i>	24
B. E drejta për t’u çuar menjëherë përpara një magjistrati (neni 5 § 3)	24
1. <i>Qëllimi i dispozitës</i>	24

2.	<i>Kontroll gjyqësor i shpejtë e automatik</i>	24
3.	<i>Përcaktimi i magjistratit kompetent</i>	25
4.	<i>Pavarësia</i>	26
5.	<i>Kërkesa lidhur me formën</i>	26
6.	<i>Kërkesa lidhur me themelin</i>	26
	a) <i>Kontrolli në themel i ndalimit</i>	26
	b) <i>Fuqia për të urdhëruar lirim</i>	27
C.	E drejta për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm ose për t’u liruar në pritje të gjyqimit (neni 5 § 3)	27
1.	<i>Periudha që duhet të merret në konsideratë</i>	27
2.	<i>Parime të përgjithshme</i>	27
3.	<i>Arsyet e mbajtjes në paraburgim</i>	28
	a) <i>Rreziku për arratisje</i>	29
	b) <i>Pengimi i drejtësisë</i>	29
	c) <i>Recidiva</i>	29
	d) <i>Ruajtja e rendit publik</i>	29
4.	<i>Shpejtësia e veçantë</i>	30
5.	<i>Masat alternative</i>	30
6.	<i>Lirimi kundrejt garancisë pasurore</i>	30
7.	<i>Përligjja e çdolloj periudhe paraburgimi</i>	31
8.	<i>Paraburgimi i të miturve</i>	31
D.	E drejta që një gjykatë të vendosë brenda një afati të shkurtër rreth ligjshmërisë së ndalimit (neni 5 § 4)	31
1.	<i>Qëllimi i dispozitës</i>	31
2.	<i>Natyra e kontrollit të kërkuar</i>	31
3.	<i>Garancitë procedurale</i>	33
4.	<i>Kërkesa për “shpejtësi”</i>	34
	a) <i>Periudha që duhet të merret në konsideratë</i>	34
	b) <i>Elemente që duhet të merren parasysh në shqyrtimin e respektimit të kërkesës për shpejtësi</i>	34
E.	E drejta për dëmshpërblim në rast ndalimi të paligjshëm (neni 5 § 5)	35
1.	<i>Zbatueshmëria</i>	35
2.	<i>Ankimi gjyqësor</i>	36
3.	<i>Ekzistenca e së drejtës për dëmshpërblim</i>	36
4.	<i>Natyra e dëmshpërblimit</i>	36
5.	<i>Ekzistenca e një dëmi</i>	36
6.	<i>Shuma e zhdëmtimit</i>	36
	LISTA E ÇËSHTJEVE TË CITUARA	38

I. FUSHA E ZBATIMIT

Neni 5 § 1

“1. Çdokush ka të drejtën e lirisë e të sigurisë personale. Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj: (...)”

1. Heqja e lirisë

1. Teksa shpall “të drejtën e lirisë”, neni 5 i Konventës ka parasysh lirinë fizike të personit. Ai ka si qëllim të sigurojë që askush të mos zhvishet prej saj në mënyrë arbitrare. Ai nuk ka të bëjë me kufizime të thjeshta ndaj lirisë së qarkullimit, të cilat përcaktohen nga një dispozitë më vete, konkretisht neni 2 i Protokollit nr. 4 (*Creangă k. Rumanisë* [DhM]^{*}, § 92; *Engel me të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 58).

2. Dallimi ndërmjet kufizimeve ndaj lirisë për të qarkulluar, që janë aq të rënda sa për të përbërë një heqje lirie në kuptimin e nenit 5 § 1, dhe atyre që nuk mbeten veçse kufizime të thjeshta ndaj lirisë për të qarkulluar e që i përkasin vetëm nenit 2 të Protokollit nr. 4, është një dallim shkalle ose shpeshhtësie, por jo natyre ose thelbi (*Guzzardi k. Italisë*, § 93; *Rantsev k. Qipros dhe Ruisë*, § 314; *Stanev k. Bullgarisë* [DhM], § 115).

3. Heqja e lirisë nuk kufizohet vetëm tek situata klasike e ndalimit pas një arrestimi ose dënimi. Ka edhe shumë trajta të tjera (*Guzzardi k. Italisë*, § 95).

2. Kriteret e zbatueshme

4. Gjykata nuk e konsideron veten si të kushtëzuar prej konkluzioneve juridike të cilat kanë dalë juridiksionet e brendshme për sa i përket ekzistencës së një heqjeje lirie. Ajo bën një vlerësim autonom të situatës (*H.L. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 90; *H.M. k. Zvicrës*, §§ 30 e 48; *Creangă k. Rumanisë* [DhM], § 92).

5. Për të përcaktuar nëse një individ i është “hequr liria” në kuptimin e nenit 5, duhet nisur nga situata konkrete dhe të mbahen parasysh një tërësi kriteresh si lloji, kohëzgjatja, pasojat dhe mënyrat e zbatimit të masës së marrë në shqyrtim (*Guzzardi k. Italisë*, § 92; *Medvedyev me të tjerë k. Francës* [DhM], § 73; *Creangă k. Rumanisë* [DhM], § 91).

6. Detyrimi për të mbajtur parasysh “llojin” dhe “mënyrat e zbatimit” të masës në fjalë i jep mundësi Gjykatës që t’u kushtojë vëmendje kontekstit dhe rrethanave specifike të kufizimeve ndaj lirisë që i largohen asaj situate tipike që është burgosja. Në fakt, konteksti në të cilin përfshihet masa përbën një faktor të rëndësishëm sepse është e zakonshme që, në shoqëritë moderne, të ndodhin situata në të cilat publikut mund t’i kërkohet të durojë disa kufizime ndaj lirisë së qarkullimit ose ndaj lirisë së personave në interesin e së mirës së përbashkët (*Nada k. Zvicrës* [DhM], § 226; *Austin me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 59).

7. Nocioni i heqjes së lirisë në kuptimin e nenit 5 § 1 përmban njëherazi një *aspekt objektiv*, konkretisht mbylljen e një personi brenda njëfarë hapësire të kufizuar për një periudhë kohore të konsiderueshme, dhe një *aspekt subjektiv*, domethënë që ky i fundit nuk

* Hiperlidhjet e çështjeve të cituara në versionin elektronik të Udhëzuesit shpjen drejt tekstit original në anglisht ose në frëngjisht – dy gjuhët zyrtare të Gjykatës – të vendimeve të dhëna prej kësaj të fundit, si edhe drejt vendimeve dhe raporteve të Komisionit Evropian për të Drejtat e Njeriut. Me përjashtim të ndonjë shënimi të veçantë të vënë në dukje pas emrit të çështjes, referenca e cituar është ajo e një vendimi për themelin të dhënë nga një dhomë e Gjykatës. Shënimi “(vend. pran.)” shpie te një vendim i Gjykatës për pranueshmërinë, kurse shënimi “[DhM]” do të thotë se çështja është shqyrtuar nga Dhoma e Madhe.

ka dhënë në mënyrë të vlefshme pëlqim për mbylljen e tij (*Storck k. Gjermanisë*, § 74; *Stanev k. Bullgarisë* [DhM], § 117).

8. Ndër elementet objektive që duhet të merren parasysh figurojnë mundësia për t'u larguar nga vendi i mbajtjes mbyllur, intensiteti i mbikëqyrjes dhe i kontrollit të ushtruar mbi lëvizjet e personit të mbajtur mbyllur, shkalla e izolimit të tij si edhe rastet për kontakte shoqërore që i ofrohen atij (shih, për shembull, *Guzzardi k. Italisë*, § 95; *H.M. k. Zvicrës*, § 45; *H.L. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 91; *Storck k. Gjermanisë*, § 73).

9. Në qoftë se faktet nxjerrin në pah ndonjë heqje lirie në kuptimin e nenit 5 § 1, shkurtësia eventuale e kësaj heqjeje lirie nuk e fshin realitetin e saj (*Rantsev k. Qipros dhe Ruisë*, § 317; *Iskandarov k. Ruisë*, § 140).

10. Ekzistenca e një elementi shtrëngues në ushtrimin e kompetencave policore të shoqërimin për verifikim e të ushtrimit të kontrollit tregon një heqje lirie, pavarësisht se sa të shkurtra kanë qenë këto masa (*Krupko me të tjerë k. Ruisë*, § 36; *Foka k. Turqisë*, § 78; *Gillan e Quinton k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 57; *Shimovolos k. Ruisë*, § 50; *Brega me të tjerë k. Moldavisë*, § 43).

11. Fakti që një person mund të mos jetë prangosur, mbyllur në burg ose bërë zap fizikisht në ndonjë mënyrë tjetër nuk përbën element vendimtar në rast se duhet të merret vendim rreth ekzistencës së një heqjeje lirie (*M.A. k. Qipros*, § 193).

12. E drejta për lirinë zë një vend tepër të rëndësishëm në një shoqëri demokratike, kështu që një person nuk mund ta humbasë përfitimin nga mbrojtja e Konventës vetëm për faktin se paska pranuar që të vihet në ndalim, sidomos kur ky person është i pazoti juridikisht për të dhënë pëlqim apo për të kundërshtuar për masën e propozuar (*H.L. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 90; *Stanev k. Bullgarisë* [DhM], § 119).

13. Fakti që një personi mund t'i jetë hequr zotësia juridike nuk do të thotë medoemos se ai është i paafte për ta kuptuar situatën në të cilën ndodhet e për të dhënë pëlqimin e vet për të (*po aty*, § 130; *Choukatourov k. Ruisë*, §§ 107-109; *D.D. k. Lituaniës*, § 150).

3. Masat e marra në mjedis burgu

14. Masat disiplinore të marra brenda burgut të cilat kanë pasoja mbi kushtet e burgimit nuk mund të paraqiten si ndonjë heqje lirie. Ato duhet të konsiderohen në rrethana normale si ndryshime të kushteve të burgimit të ligjshëm dhe, për këtë arsye, dalin jashtë fushës së zbatimit të nenit 5 § 1 të Konventës (*Bollan k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend. pran.)).

4. Kontrolli i sigurisë së pasagjerëve ajrorë

15. Kur një pasagjer është ndalur nga punonjësit e shërbimeve kufitare me rastin e një kontrolli në një aeroport me qëllim për të sqaruar situatën e tij dhe kur kjo masë nuk e tejkalon kohën rreptësisht të nevojshme për përmbushjen e formaliteteve përkatëse, asnjë pyetje nuk shtrohet në fushën e nenit 5 të Konventës (*Gahramanov k. Azerbajxhanit* (vend. pran.), § 41).

5. Heqja e lirisë në rrethana të tjera përveç një arrestimi ose një burgosjeje në mënyrë zyrtare

16. Pika lidhur me zbatueshmërinë e nenit 5 shtrohet në një mori situatash, sidomos në ato raste kur ka:

- vendosje në institucione psikiatrike ose vatra sociale (shih, ndër shumë të tjera, *De Wilde, Ooms e Versyp k. Belgjikës*, *Nielsen k. Danimarkës*, *H.M. k. Zvicrës*, *H.L. k. Mbretërisë së Bashkuar*, *Storck k. Gjermanisë*, *A. me të tjerë k. Bullgarisë*, *Stanev k. Bullgarisë* [DhM]);

- masa për ndalim daljeje nga zonat e transitit të aeroporteve (*Amuur k. Francës, Shamsa c. Polonisë, Mogoş me të tjerë k. Rumanisë* (vend. pran.), *Mahdid e Haddar k. Austrisë* (vend. pran.) dhe *Riad e Idiab k. Belgjikës*);
- marrje në pyetje në posta policie (*I.I. k. Bullgarisë, Osypenko k. Ukrainës, Salayev k. Azerbajxhanit, Farhad Aliyev k. Azerbajxhanit, Creangă k. Rumanisë* [DhM]);
- shoqërime për verifikim dhe ushtrime kontrolli nga policia (*Foka k. Turqisë, Gillan e Quinton k. Mbretërisë së Bashkuar, Shimovolos k. Ruisë*);
- masa kufizimi lëvizjesh të një turme të marra nga policia me qëllim për të parandaluar trazira të rendit publik (*Austin me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM]);
- arrest në shtëpi (*Mancini k. Italisë, Lavents k. Letonisë, Nikolova k. Bullgarisë (nr. 2), Dacosta Silva k. Spanjës*).

6. Detyrime pozitive lidhur me heqjet e lirisë të shkaktuara nga individë

17. Fjalja e parë e nenit 5 § 1 të Konventës kërkon nga shteti jo vetëm që ai të mos i cenojë në mënyrë aktive të drejtat në fjalë, por edhe që ai të marrë masa të përshtatshme për t'i mbrojtur të gjithë personat që ndodhen nën juridiksionin e tij kundër çdo cenimi të paligjshëm të këtyre të drejtave (*El-Masri k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë* [DhM], § 239).

18. Shteti ka pra detyrimin që të marrë masa të cilat u ofrojnë mbrojtje efektive personave të pambrojtur, sidomos disa masa të arsyeshme për të mos lejuar ndonjë heqje lirie për të cilën autoritetet kanë pasur ose duhet të kishin pasur dijeni (*Storck c. Gjermanisë*, § 102).

19. Shteti ngarkohet me përgjegjësi në qoftë se ai pranon që një personi t'i hiqet liria nga disa individë apo në qoftë se ai nuk vepron për t'i dhënë fund një situatë të tillë (*Riera Blume me të tjerë k. Spanjës, Rantsev k. Qipros et Ruisë*, §§ 319-321; *Medova c. Ruisë*, §§ 123-125).

II. LIGJSHMËRIA E NJË NDALIMI NË VËSHTRIM TË NENIT 5 § 1

1. Qëllimi i nenit 5

20. Neni 5 ka në thelb si qëllim që ta mbrojë individin nga ndonjë heqje arbitrare ose e papërligjur lirie (*McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 30). E drejta për lirinë dhe për sigurinë personale ka një rëndësi shumë të madhe në një “shoqëri demokratike”, në kuptimin e Konventës (*Medvedyev me të tjerë k. Francës* [DhM], § 76; *Ladent k. Polonisë*, § 45).

21. Për rrjedhojë, Gjykata është e mendimit se ndalimi i panjohur i një individit përbën një mohim të plotë të garancive themelore të përcaktuara nga neni 5 i Konventës dhe një shkelje tejet të rëndë të kësaj dispozite (*El-Masri k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë* [DhM], § 233). Mosregjistrimi i disa të dhënave si data dhe ora e arrestimit, vendi i ndalimit, emri i personit të ndaluar ashtu si edhe arsyet e ndalimit dhe identiteti i personit që e ka kryer atë, duhet të shihet si i papajtuëshëm, ndër të tjera, me vetë qëllimin e nenit 5 të Konventës (*Kurt k. Turqisë*, § 125), si edhe me kërkesën për ligjshmëri të burgimit në kuptimin e Konventës (*Anguelova k. Bullgarisë*, § 154).

2. Përputhshmëria e ndalimit me ligjin kombëtar

22. Për të përmbushur kërkesën për ligjshmëri, një ndalim duhet të bëhet “sipas procedurave të parashikuara me ligj”, çka do të thotë se ai duhet të jetë në përputhje si me normat materiale ashtu edhe me ato procedurale të së drejtës së brendshme (*Del Río Prada k. Spanjës* [DhM], § 125) ose, kur është rasti, të së drejtës ndërkombëtare (shih, ndër shumë të tjera, *Medvedyev me të tjerë k. Francës* [DhM], § 79; *Toniolo k. San-Marinos dhe Italisë*, § 46).

23. Për shembull, Gjykata ka nxjerrë si konkluzion se ka pasur shkelje të nenit 5 në një çështje ku autoritetet nuk e kishin kërkuar zgjatjen e afatit të një urdhri ndalimi brenda afatit të caktuar nga ligji (*G.K. k. Polonisë*, § 76). Nga ana tjetër, ajo ka gjykuar se shkelja e pretenduar e një qarkoreje e cila kishte të bënte me metodat hetimore që duhej të përdreshin për disa kategori veprash penale nuk e vinte në pikëpyetje vlefshmërinë e bazës ligjore të brendshme mbi të cilën bazoheshin arrestimi dhe ndalimi i mëtejshëm i paditësit (*Talat Tepe k. Turqisë*, § 62).

3. Kontrolli i përputhshmërisë së ndalimit me ligjin kombëtar

24. Ndonëse u takon në radhë të parë autoriteteve kombëtare, sidomos gjykatave, që ta interpretojnë dhe ta zbatojnë të drejtën e brendshme, ndryshe qëndron puna kur mosrespektimi i kësaj të fundit mund të përbëjë shkelje të Konventës. I tillë është rasti, veçanërisht, për ato çështje ku bëhet fjalë për nenin 5 § 1 të Konventës dhe Gjykatës i duhet atëherë të ushtrojë njëfarë kontrolli për të parë nëse është respektuar apo jo e drejta e brendshme (shih, ndër shumë të tjera, *Creangă k. Rumanisë* [DhM], § 101; *Baranowski k. Polonisë*, §50; *Benham k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 41). Për ta bërë këtë, Gjykata duhet të ketë parasysh situatën juridike në atë gjendje që ajo ekzistonte në kohën e ngjarjeve (*Wloch k. Polonisë*, § 114).

4. Parime të përgjithshme

25. Kërkesa për ligjshmëri nuk plotësohet vetëm me një respektim të thjeshtë të së drejtës së brendshme përkatëse; duhet që edhe vetë e drejta e brendshme të jetë në përputhje me Konventën, duke përfshirë deri edhe parimet e përgjithshme që shpallen ose nënkuptohen prej saj (*Plesó k. Hungarisë*, § 59).

Parimet e përgjithshme të nënkuptuara nga Konventa të cilëve u referohet jurisprudenca lidhur me nenin 5 § 1 janë parimi i shtetit ligjor dhe, i lidhur me këtë të fundit, ai i sigurisë juridike, parimi i përpjesëtueshmërisë dhe parimi i mbrojtjes nga arbitrariteti, ku mbrojtja nga arbitrariteti është për më tepër qëllimi i nenit 5 (*Simons c. Belgjikës* (vend. pran.), § 32).

5. Parimi i sigurisë juridike

26. Në rast heqjeje lirie, është me rëndësi veçanërisht të madhe që të përmbushet parimi i përgjithshëm i sigurisë juridike. Për pasojë, është thelbësore që kushtet e heqjes së lirisë në bazë të së drejtës së brendshme të jenë të përcaktuara qartësisht dhe që vetë ligji të jetë i parashikueshëm në zbatimin e tij, në mënyrë që të plotësohet kriteri i “ligjshmërisë” i caktuar nga Konventa, i cili kërkon që çdo ligj të jetë i përcaktuar aq mirë sa t’i japë mundësi çdo individit që – duke pasur në rast nevojë këshillat e duhura – t’i parashikojë, në një shkallë të arsyeshme në rrethanat e çështjes, pasojat që mund të rrjedhin nga një veprim i caktuar (shih, ndër vendime të tjera të kohëve të fundit, *Del Río Prada k. Spanjës* [DhM], § 125; *Creangă k. Rumanisë* [DhM], § 120, dhe *Medvedyev me të tjerë k. Francës* [DhM], § 80).

27. Gjykata ka gjykuar sidomos se praktika e mbajtjes së një personi në ndalim për arsye të paraqitjes së një aktakuze, praktikë e cila nuk mbështetet në asnjë dispozitë ligjore apo jurisprudencë të brendshme specifike, përbënte një shkelje të nenit 5 § 1 (*Baranowski k. Polonisë*, §§ 50-58). Po ashtu, ajo ka qenë e mendimit se zgjatja automatikisht e paraburgimit, një praktikë e pambështetur në ndonjë bazë juridike të caktuar, ishte në kundërshtim me nenin 5 § 1 (*Svipsta k. Letonisë*, § 86). Por, nga ana tjetër, ajo ka vlerësuar se mbajtja në ndalim mbi bazën e një vendimi të dhomës së akuzës i cili urdhëron një plotësim hetimi pa u shprehur formalisht rreth mbajtjes në ndalim nuk përbënte shkelje të nenit 5 (*Laumont k. Francës*, § 50).

28. Ato dispozita për të cilat autoritetet japin interpretime kundërtshënese që përjashtojnë njëri-tjetrin nuk e përmbushin kërkesën për “cilësi të ligjit” që vendos Konventa (*Nasrullojev k. Rusisë*, § 77; *Ječius k. Letonisë*, §§ 53-59). Megjithatë, nuk i takon Gjykatës që, në mungesë të një juridiksioni të duhur, të japë interpretimin e saj rreth ligjit kombëtar, një arsye për të cilën asaj i qëllon që të tregohet ngurruese për të dalë në konkluzionin se juridiksionet e brendshme nuk kanë vepruar sipas procedurave të parashikuara me ligj (*Wloch k. Polonisë*, §§ 114-116; *Winterwerp k. Vendeve të Ulëta*, §§ 48-50).

29. Ndonëse notat verbale përbëjnë një burim të drejte ndërkombëtare, ndalimi i një ekuipazhi mbi bazën e notave të tilla nuk është i rregullt në kuptimin e nenit 5 § 1 të Konventës, sepse ato nuk janë njaft të përpikta e të parashikueshme. Mungesa e një shënimi të posaçëm që autorizon arrestimin dhe ndalimin e pjesëtarëve të një ekuipazhi i shkel kriteret e sigurisë juridike dhe të parashikueshmërisë që përmban neni 5 § 1 i Konventës (*Medvedyev me të tjerë k. Francës* [DhM], §§ 96-100).

6. Mbrojtja nga arbitrariteti

30. Përveç kësaj, çdolloj heqje lirie duhet të jetë në përputhje me qëllimin e ndjekur nga neni 5: mbrojtjen e individit nga arbitrariteti (shih, ndër shumë të tjera, *Witold Litwa k. Polonisë*, § 78).

31. Nocioni “arbitraritet” që përmban neni 5 § 1 shkon përtej mospërputhjes me të drejtën kombëtare, kështu që një heqje lirie mund të jetë e rregullt sipas legjislacionit të brendshëm duke qenë njëkohësisht arbitrare, pra në kundërshtim me Konventën (*Creangă k. Rumanisë* [DhM], § 84; *A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 164).

32. Nocioni i arbitraritetit ndryshon në një farë mase sipas llojit të ndalimit për të cilin bëhet fjalë. Gjykata ka vënë në dukje se arbitrariteti mund të lindë në qoftë se ka pasur ndonjë element pabesie ose mashtrimi nga ana e autoriteteve; se urdhri për vendosje në gjendje ndalimi dhe zbatimi i tij nuk përputheshin në të vërtetë me qëllimin e kufizimeve të lejuara nga pika përkatëse e nenit 5 § 1; se nuk ekzistonte kurrfarë lidhjeje ndërmjet arsyes së përmendur për të përligjur atë heqje lirie që ishte autorizuar dhe vendit e regjimit të ndalimit; dhe se nuk kishte asnjë lidhje përpjesëtueshmërie midis arsyes së përmendur për ndalimin dhe vetë ndalimit në fjalë (për një përmbledhje të hollësishme të këtyre parimeve themelore, shih *James, Wells e Lee k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 191-195, dhe *Saadi k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 68-74).

33. Shpejtësia me të cilën juridiksionet e brendshme e zëvendësojnë një urdhër vendosjeje në ndalim, të cilit ose i ka përfunduar afati, ose është gjykuar si me të meta, përbën një tjetër element me rëndësi për të vlerësuar nëse ndalimi i pësuar nga një person duhet të konsiderohet apo jo si arbitrar (*Mooren k. Gjermanisë* [DhM], § 80). Kështu, Gjykata, në kontekstin e pikës c), ka qenë e mendimit se një periudhë më pak se një muaj ndërmjet përfundimit të afatit të urdhrit fillestar për vendosje në ndalim dhe shpalljes së një urdhri të ri të arsyetuar – pas kthimit të çështjes nga një gjykatë apeli të një juridiksion më i ulët – nuk e kishte kthyer në arbitrar ndalimin e pësuar nga paditësi (*Minjat c. Zvicrës*, §§ 46 e 48). Në të

kundërtën, një periudhë prej më shumë se një viti pas kthimit të çështjes nga një gjykatë apeli te një juridiksion më i ulët, gjatë së cilës paditësi kishte mbetur në një gjendje paqartësie për sa u takonte arsyeve që e përlligjinin ndalimin e tij, e bashkuar me mungesën e një afati brenda të cilit juridiksioni më i ulët duhej ta rishqyronte ligjshmërinë e këtij ndalimi, është konsideruar se e kishte kthyer në arbitrar ndalimin e paditësit (*Khoudoïorov k. Ruisë*, §§ 136-137).

7. Vendimi gjyqësor

34. Një periudhë ndalimi konsiderohet në parim si “e rregullt” në qoftë se bazohet në një vendim gjyqësor. Një ndalim i bazuar te një vendim gjyqësor i shpallur më vonë si i parregullt nga një juridiksion më i lartë mund të mbetet i vlefshëm në vështrim të së drejtës së brendshme (*Bozano k. Francës*, § 55). Një ndalim mund të mbetet në përputhje me kërkesën për respektimin e “procedurave të parashikuara me ligj” kur, pasi kanë vënë re parregullsi në procedurën e ndalimit, juridiksionet e brendshme kanë gjykuar megjithatë se ajo ishte e rregullt (*Erkalo k. Vendeve të Ulëta*, §§ 55-56). Edhe disa mangësi eventuale në urdhrin e arrestimit nuk e kthejnë medoemos në të parregullt periudhën e ndalimit në kuptimin e nenit 5 § 1 (*Yefimenko k. Ruisë*, §§ 102-108; *Ječius k. Lituanisë*, § 68; *Benham k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 42-47).

35. Gjykata bën dallimin ndërmjet akteve të kryera nga juridiksionet e brendshme duke vepruar brenda kompetencës së tyre dhe atyre që përbëjnë një tejkalim të kësaj të fundit (*po aty*, §§ 43 e vijuese). Ajo i ka gjykuar si haptazi të pavlefshëm urdhrat për ndalim të dhënë në disa çështje ku pala e prekur nuk ishte informuar në mënyrën e duhur për mbajtjen e një seance (*Khoudoïorov c. Ruisë*, § 129), ku juridiksionet e brendshme nuk kishin kryer hetimin rreth burimeve që kërkohesh nga ligji kombëtar (*Lloyd me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 108 e 116), ku juridiksionet më të ulëta nuk kishin kërkuar aq sa duhej nëse mund të merreshin masa të tjera përveç ndalimit (*po aty*, § 113). Por, nga ana tjetër, Gjykata e ka gjykuar si të rregullt një ndalim të urdhëruar në një çështje ku nuk ishte vërtetuar se aktet e juridiksioneve të brendshme kishin qenë “në mënyrë trashanike dhe haptazi të parregullta” (*po aty*, § 114).

8. Arsyetimi i vendimeve dhe ndalimi i arbitraritetit

36. Mungesa ose pamjaftueshmëria e arsyetimit të një vendimi që urdhëron një vendosje në ndalim është një nga elementet ku bazohet Gjykata për të vlerësuar rregullsinë e tij në vështrim të nenit 5 § 1. Si rrjedhojë, fakti që një vendim i cili urdhëron një ndalim afatgjatë nuk përmban *asnjë* arsyetim mund të rezultojë i papajtueshëm me parimin e mbrojtjes nga arbitrariteti të sanksionuar nga neni 5 § 1 (*Stasaitis k. Lituanisë*, §§ 66-67). Në të njëjtën mënyrë, një vendim tejet lakonik i cili nuk përmend asnjë dispozitë juridike që mund ta përlligjte ndalimin nuk ofron mbrojtje të mjaftueshme nga arbitrariteti (*Khoudoïorov k. Ruisë*, § 157).

37. Megjithatë, Gjykata ka gjykuar se mungesa e arsyetimit të një vendimi për vendosje në paraburgim nuk e rivinte në pikëpyetje rregullsinë e këtij të fundit në vështrim të së drejtës së brendshme në një çështje ku juridiksionet e brendshme kishin qenë të mendimit se ndalimi nuk ishte i zhveshur nga çdolloj arsyeje (*Minjat k. Zvicrës*, §43). Përveç kësaj, kur juridiksionet e brendshme e shfuqizojnë një vendim vënieje në paraburgim për mungesë arsyetimi por janë të mendimit se ndalimi nuk ishte i zhveshur nga çdolloj arsyeje, refuzimi për të urdhëruar lirimin e të ndaluarit dhe kthimi i dosjes te juridiksionet më të ulëta për t'u marrë vendim rreth rregullsisë së ndalimit nuk përbën shkelje të nenit 5 § 1 (*po aty*, § 47).

38. Gjykata kërkon që vendimet për ndalim të jenë të bazuara në arsye konkrete dhe që kohëzgjatja e një mase të tillë të jetë përcaktuar aty me saktësi (*Meloni k. Zvicrës*, § 53). Përveç kësaj, autoritetet duhet të marrin parasysh zbatimin e masave më të lehta sesa ndalimi (*Ambruszkiewicz k. Polonisë*, § 32).

9. Shembuj parregullsisht procedurale të lejueshme

39. Gjykata ka gjykuar se parregullsitë procedurale të përshkruara këtu më poshtë nuk kishin pasur si pasojë që ta kthenin në të parregullt ndalimin e paditësit:

- mosnjoftimi zyrtarisht i të akuzuarit për urdhrin e vendosjes së tij në ndalim. Ky mosveprim nuk përbën një “parregullsi të rëndë e të hapur” sipas jurisprudencës së Gjykatës në qoftë se autoritetet besonin sinqerisht që ky urdhër ishte njoftuar përnjëmend të interesuarit (*Marturana k. Italisë*, § 79; por shih *Voskuil k. Vendeve të Ulëta*, çështje në të cilën Gjykata ka gjykuar se fakti që autoritetet ishin vonuar tri ditë për të njoftuar një urdhër vendosjeje në ndalim, ndërkohë që afati ligjor i njoftimit ishte njëzet e katër orë, përbënte shkelje të nenit 5 § 1);
- një gabim i thjeshtë shkrimi në një urdhër arrestimi a në një urdhër vendosjeje në ndalim në qoftë se ky gabim ishte ndrequr më vonë nga një autoritet gjyqësor (*Nikolov k. Bullgarisë*, § 63; *Douiyeb k. Vendeve të Ulëta* [DhM], § 52);
- zëvendësimi i një baze ligjore të zgjedhur për të përlligjur ndalimin e paditësit me një bazë tjetër ligjore duke parë konstatimet ku ishin mbështetur gjyqtarët për të arritur te konkluzionet e tyre (*Gaidjurgis k. Lituanië* (vend. pran.)). Megjithatë, mungesa e një përlligjeje të kënaqshme për një zëvendësim baze ligjore mund ta shpjerë Gjykatën në përfundimin se ka pasur shkelje të nenit 5 § 1 (*Calmanovici k. Rumanisë*, § 65).

10. Vonesa e shkaktuar në zbatimin e një vendimi për lirim

40. Është e paimagjinueshme që, në një shtet të së drejtës, një individ të mbetet i privuar nga liria e tij ndonëse ekziston një vendim gjyqësor që urdhëron lirimin e tij (*Assanidzé k. Gjeorgjisë* [DhM], § 173). Megjithatë, njëfarë afati për zbatimin e një vendimi për lirimin e një të ndaluarit është i pranueshëm, e shpeshherë i pashmangshëm, sado që autoritetet kombëtare duhet të përpiqen që ta zvogëlojnë atë në minimum (*Giulia Manzoni k. Italisë*, § 25). Një vonesë prej njëmbëdhjetë orësh për zbatimin e një vendimi që urdhëronte lirimin “menjëherë” të një paditësi është gjykuar si i papajtueshëm me nenin 5 § 1 të Konventës (po aty; *Quinn k. Francës*, §§ 39-43).

III. HEQJET E LIRISË TË LEJUARA NGA NENI 5 § 1

A. Burgimi pas dënimit

Neni 5 § 1 a)

“1. (...) Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj:

a) nëse burgoset ligjërisht pas një dënimi të dhënë nga një gjykatë kompetente;”

1. Ekzistenca e një dënimi

41. Neni 5 § 1 a) nuk bën dallim sipas karakterit juridik të veprës për të cilën një person është shpallur fajtor. Ai zbatohet për çdo lloj “dënimi” me heqje lirie të dhënë nga një gjykatë, qoftë kur e drejta e brendshme e shtetit në fjalë e cilëson atë si penal, qoftë kur ajo e cilëson atë si disiplinor (*Engel me të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 68; *Galstyan k. Armenisë*, § 46).

42. Me “dënim” duhet të kuptohet jo vetëm një deklaram fajtësie, por edhe dhënia e një dënimi apo e një mase tjetër me heqje lirie (*Del Río Prada k. Spanjës* [DhM], § 125; *James, Wells e Lee k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 189; *M. k. Gjermanisë*, § 87; *Van Droogenbroeck k. Belgjikës*, § 35; *B. k. Austrisë*, § 38).

43. Kjo dispozitë nuk e ndalon zbatimin, nga një shtet i caktuar kontraktues, të një dënimi me burgim që i është dhënë një individi jashtë territorit të këtij shteti (*X. k. Gjermanisë*, vendim i Komisionit i 14 dhjetorit 1963). Ndonëse shteteve kontraktuese nuk u bie për detyrë që të kërkojnë nëse procedura që ka çuar te ky dënim i plotësonte secilin nga kushtet e nenit 6 (*Drozd e Janousek k. Francës dhe Spanjës*, § 110), ai nuk mund të jetë rezultati i një mohimi flagrant të drejtësisë (*Ilaşcu me të tjerë k. Moldavisë dhe Rusisë* [DhM], § 461; *Stoichkov k. Bullgarisë*, § 51). Në qoftë se dënimi është fryt i një procedure “haptazi në kundërshtim me dispozitat e nenit 6 ose me parimet që sanksionohen aty”, heqja e lirisë që rezulton prej tij nuk përlligjet në fushën e nenit 5 § 1 a) (*Willcox e Hurford k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend. pran.), § 95).

2. Gjykata kompetente

44. Termi “gjykatë” shënon organe të cilat paraqesin jo vetëm tipare themelore të përbashkëta, në radhën e parë të të cilave qëndron pavarësia ndaj ekzekutivit e ndaj palëve, por edhe garancitë e një procedure gjyqësore (*Weeks k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 61; *De Wilde, Ooms e Versyp k. Belgjikës*, § 78). Megjithatë, modalitetet e procedurës nuk është e thënë të jenë medoemos identike në secilin nga rastet ku kërkohet ndërhyrja e një gjykate. Për të vendosur rreth pikës nëse një procedurë ofron ose jo garanci të mjaftueshme, duhet pasur parasysh natyra e veçantë e rrethanave në të cilat ajo zhvillohet (po aty).

45. Përveç kësaj, organi në fjalë nuk duhet të ketë attribute të thjeshta konsultative, por gjithashtu edhe kompetencën për të marrë vendim rreth ligjshmërisë së ndalimit dhe për të urdhëruar lirim në rast ndalimi të paligjshëm (*X. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 61; *Weeks k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 61).

46. Një gjykatë nuk është “kompetente” në qoftë se përbërja e saj nuk është “e parashikuar me ligj” (*Yefimenko k. Rusisë*, §§ 109-111).

3. Burgimi duhet të ndodhë “pas” një dënimi

47. Fjala “pas” nuk nënkupton thjesht një rend kronologjik pasardhjeje midis dënimit dhe burgimit: i dyti duhet përveç kësaj të rezultojë nga i pari, të ndodhë në vijim e si pasojë ose për shkak të këtij të fundit. Me një fjalë, duhet të ekzistojë një lidhje e mjaftueshme shkakësore ndërmjet dënimit dhe heqjes së lirisë për të cilën bëhet fjalë (*Del Río Prada k. Spanjës* [DhM], § 124; *James, Wells e Lee k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 189; *Monnell e Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 40).

48. Sidoqoftë, kjo lidhje shkakësore dobësohet pak nga pak me kalimin e kohës dhe mund të shpëputet fare më në fund në rast se ka vendime për moslirim ose për rindalim a për zgjatje të një paraburgimi që arrijnë deri aty sa të bazohen në arsye të huaja për qëllimet e ligjvënësimit të gjyqarorit apo në një vlerësim të paarsyeshëm në vështrim të këtyre qëllimeve. Në një rast të tillë, një masë burgimi e ligjshme në zanafillë do të shndërrohej në një heqje lirie arbitrare

dhe, për këtë arsye, të papajtueshme ne nenin 5 (*Del Río Prada k. Spanjës* [DhM], § 124, dhe *H.W. k. Gjermanisë*, § 102; *M. k. Gjermanisë*, § 88, për mbajtjen në paraburgim).

49. Shprehja “pas një dënimi” nuk mund të interpretohet sikur kufizohet vetëm te hipoteza e një dënimi të formës së prerë, sepse kjo gjë do ta përjashtonte arrestimin në seancë të personave të dënuar që janë paraqitur në gjendje të lirë. Nuk mund të harrohet fakti që fajësia e një personi të ndaluar gjatë procedurës së apelit apo të rekursit është vërtetuar gjatë një procesi që është zhvilluar në përputhje me kërkesat e nenit 6 (*Wemhoff k. Gjermanisë*, § 9).

50. Neni 5 § 1 a) gjen vend për t’u zbatuar në shtrimin e detyruar e një të sëmuri mendor në spital psikiatrik pas një dënimi (*Radu k. Gjermanisë*, § 97; *X. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 39), por jo pas një dhënie pafajësie (*Luberti k. Italisë*, § 25).

4. Ndikimi i procedurave të apelit

51. Një periudhë burgimi është në parim e ligjshme në qoftë se ajo ndodh në zbatim të një vendimi gjyqësor. Konstatimi më vonë i një gabimi të kryer nga gjyqtari që ka urdhëruar burgimin në vështrim të së drejtës së brendshme mund të mos ndikojë te vlefshmëria e burgimit të pësuar gjatë asaj kohe. Prandaj organet e Strasburgut refuzojnë t’i pranojnë kërkesëpaditë e bëra nga persona fajtorë për vepra penale që nxjerrin argument nga fakti se juridiksionet e apelit kanë vënë re që vendimi i fajësisë ose masa e dënimit mbështeteshin në gabime faktike ose juridike (*Benham k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 42). Por, nga ana tjetër, një burgim pas një dënimi është i paligjshëm në qoftë se është i pabazuar tek e drejta e brendshme ose arbitrar (*Tsirlis e Kouloumpas k. Greqisë*, § 62).

B. Ndalimi për moszbatim të një urdhri të dhënë nga një gjykatë ose mosrespektim të një detyrimi të parashikuar nga ligji

Neni 5 § 1 b)

“1. (...) Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj:

(...)

b) nëse është arrestuar ose ndaluar ligjërisht për moszbatim të një urdhri të dhënë nga gjykata në përputhje me ligjin ose për të garantuar përmbushjen e një detyrimi të parashikuar nga ligji;”

1. Moszbatimi i një urdhri të dhënë nga një gjykatë

52. Fjalët e përdorura në pjesën e parë të nenit 5 § 1 b) nënkuptojnë që personi i arrestuar ose i ndaluar duhet ta ketë pasur mundësinë për të zbatuar një urdhër të dhënë nga një gjykatë dhe që ai nuk e ka bërë këtë gjë (*Beiere k. Letonisë* § 49).

53. Nuk mund të qortohet një person që nuk ka respektuar një urdhër gjyqësor për të cilin ai nuk ka marrë kurrë njoftim (po aty, § 50).

54. Mospranimi nga ana e një personi që t’u nënshtrohet disa masave apo që të ndjekë njëfarë procedure përpara se këtë t’ia urdhërojë një gjykatë kompetente nuk ka asnjë vlerë si prezumim në vendimet lidhur me respektimin e një vendimi të tillë gjyqësor (*Petukhova k. Rusisë*, § 59).

55. Autoritetet e brendshme duhet të ruajnë një baraspeshë të drejtë ndërmjet rëndësisë që në një shoqëri demokratike të sigurohet respektimi i urdhrave të dhëna në përputhje me ligjin nga një gjykatë dhe asaj të së drejtës për lirinë. Për këtë, duhet të merret parasysh qëllimi i

urdhrit, mundësia materiale për ta zbatuar atë dhe kohëzgjatja e burgimit. Pika e përpjesëtueshmërisë luan këtu një rol veçanërisht të rëndësishëm (*Gatt k. Maltës*, § 40).

56. Organet e Konventës kanë gjykuar se pjesa e parë e nenit 5 § 1 b) gjente zbatim në disa çështje që kishin të bënin ndër të tjera me mospagim të një gjobe të vendosur nga një gjykatë (*Velinov k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë; Airey k. Irlandës*, vendim i Komisionit), me mospranim për t’iu nënshtruar një ekzaminimi psikiatrik (*X. k. Gjermanisë*, vendim i Komisionit i 10 dhjetorit 1975) për t’iu nënshtruar një ekzaminimi gjaku të urdhëruar nga një gjykatë (*X. k. Austrisë*, vendim i Komisionit), me mosrespektimin e një arresti në shtëpi (*Freda k. Italisë*, vendim i Komisionit) apo të një vendimi që urdhëronte dorëzimin e një fëmije njërit prind (*Paradis k. Gjermanisë* (vend. pran.)), me mosbindje ndaj urdhrave (*Steel me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*), me mosrespektim të kushteve të një lirimimi me kusht (*Gatt k. Maltës*) dhe me shtrim të detyruar në spital psikiatrik (*Beiere k. Letonisë*, ku është gjykuar se vendimi për shtrim të detyruar nuk ishte “dhënë, në përputhje me ligjin, nga një gjykatë”).

2. Përmbushja e një detyrimi të parashikuar nga ligji

57. Pjesa e dytë e nenit 5 § 1 b) nuk e lejon ndalimin përveçse në atë rast kur kjo masë synon “të garantojë përmbushjen” e një detyrimi të parashikuar nga ligji. Duhet pra, në njërën anë, që personi me të cilin ka të bëjë kjo masë të jetë debitor i një detyrimi të papërmbushur dhe, në anën tjetër, që arrestimi dhe ndalimi i tij të synojnë të garantojnë përmbushjen e këtij detyrimi pa marrë një karakter ndëshkëimor. Baza ligjore e ndalimit të parashikuar nga neni 5 § 1 b) zhduket sapo të përmbushet detyrimi në fjalë (*Vasileva k. Danimarkës*, § 36).

58. Detyrimi duhet të jetë specifik dhe konkret (*Ciulla k. Italisë*, § 36). Një interpretim i gjerë do të shpinte në rezultate të papajtueshme me idenë e shtetit ligjor (*Engel me të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 69; *Iliya Stefanov k. Bullgarisë*, § 72).

59. Detyrimi për të mos kryer vepër penale nuk mund të paraqitet si “specifik e konkret” përveçse kur janë saktësuar në mënyrë të mjaftueshme vendi dhe data e kryerjes së saj si edhe viktimat e saj potenciale. Kur bëhet fjalë për një detyrim për të mos bërë diçka, në dallim nga një detyrim për të bërë diçka, duhet që, përpara se të dilet në konkluzionin që një person nuk e ka përmbushur detyrimin në fjalë, ai ta ketë ditur se cilin veprim të përpiktë nuk duhej të kishte kryer si edhe të ketë treguar se nuk e kishte vullnetin për të mos e kryer atë (*Ostendorf k. Gjermanisë*, §§ 93-94).

60. Në vështrim të Konventës, një arrestim është i lejueshëm vetëm po qe se përmbushja e një “detyrimi të parashikuar nga ligji” nuk mund të arrihet nga masa më pak të rrepta (*Khodorkovskiy k. Rusisë*, § 136). Përveç kësaj, parimi i përpjesëtueshmërisë kërkon që të ruhet një baraspeshë midis domosdoshmërisë që në një shoqëri demokratike të garantohet përmbushja e menjëhershme e detyrimit për të cilin bëhet fjalë dhe rëndësisë së të drejtës për lirinë (*Saadi k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 70).

61. Për këtë të fundit, Gjykata do të marrë parasysh natyrën e detyrimit që rrjedh nga legjislacioni i zbatueshëm, duke përfshirë objektin e qëllimin e tij të nënkuptuar, personin e ndaluar dhe rrethanat e veçanta që kanë çuar në ndalimin e tij, si edhe kohëzgjatjen e këtij të fundit (*Vasileva k. Danimarkës*, § 38; *Epple k. Gjermanisë*, § 37).

62. Gjykata ka shqyrtuar në këndvështrimin e pjesës së dytë të nenit 5 § 1 b) disa situata si detyrimi për t’iu nënshtruar një kontrolli sigurie gjatë hyrjes në territorin e një vendi (*McVeigh me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, raport i Komisionit), detyrimin për të treguar me hollësi identitetin personal (*Vasileva k. Danimarkës, Novotka k. Sllovakisë* (vend. pran.), *Sarigiannis k. Italisë*), detyrimin për t’iu nënshtruar një ekzaminimi psikiatrik (*Nowicka k. Polonisë*), detyrimin për t’u larguar nga një vend i caktuar (*Epple k. Gjermanisë*), detyrimin për t’u paraqitur në një komisariat për t’u marrë në pyetje (*Iliya*

Stefanov k. Bullgarisë, Osypenko k. Ukrainës, dhe Khodorkovskiy k. Rosisë) si edhe detyrimin për të mos prishur rendin publik duke kryer një vepër penale (*Ostendorf k. Gjermanisë*).

C. Paraburgimi

Neni 5 § 1 c)

“1. (...) Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj:

(...)

c) nëse është arrestuar ose ndaluar për t’u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent, kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ka motive të arsyeshme për të besuar se është e domosdoshme që ai të pengohet të kryejë një vepër penale ose të largohet pas kryerjes së saj;”

1. Qëllimi i arrestimit dhe i ndalimit

63. Pjesa e fjalisë “për t’u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent” u referohet të tria hipotezave alternative të arrestimit ose të ndalimit që parashikohen në nenin 5 § 1 c) (*Lawless k. Irlandës (nr. 3)*, §§ 13-14; *Irlanda k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 196).

64. Një person mund të ndalohet në vështrim të nenit 5 § 1 c) vetëm në kuadër të një procedure penale, me qëllimin për t’u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent ngaqë dyshohet se ka kryer një vepër penale (*Ječius k. Lituanisë*, § 50; *Schwabe e M.G. k. Gjermanisë*, § 72).

65. Përveç kësaj, rasti i dytë i mundshëm i kësaj dispozite (“motive të arsyeshme për të besuar se është e domosdoshme që ai të pengohet të kryejë një vepër penale”) ka parasysh vetëm paraburgimin dhe jo ndalimin për qëllime parandaluese pa qenë personi në fjalë i dyshuar se ka kryer tashmë një vepër penale (*Ostendorf k. Gjermanisë*, § 82).

66. Ekzistenca e një qëllimi për ta çuar të dyshuarin përpara një gjykate duhet të konsiderohet pavarësisht nga realizimi i tij. Pika c) e nenit 5 § 1 nuk presupozon që policia të ketë mbledhur prova të mjaftueshme për të ngritur akuza, qoftë në momentin e arrestimit, qoftë gjatë ndalimit (*Petkov e Profirov k. Bullgarisë*, § 52; *Erdagöz k. Turqisë*, § 51). Një marrje në pyetje gjatë një ndalimi mbi bazën e pikës c) të nenit 5 § 1 synon ta plotësojë hetimin penal duke i vërtetuar ose mënjanuar dyshimet konkrete ku mbështetet arrestimi (*Brogan me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 52-54; *Labita k. Italisë* [DhM], § 155; *O’Hara k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 36).

67. Në vështrim të nenit 5 § 1 c), një ndalim duhet të jetë një masë në përpjesëtim me synimin e deklaruar (*Ladent k. Polonisë*, §§ 55-56).

68. Shprehja “autoritet gjyqësor kompetent” ka të njëjtin kuptim si shprehja “një gjykatës ose një magjistrat tjetër i autorizuar me ligj për të ushtruar funksione gjyqësore” e përdorur në nenin 5 § 3 (*Schiesser k. Zvicrës*, § 29).

2. Domethënia e shprehjes “arsye të besueshme për të dyshuar”

69. Ekzistenca e “arsyeve të besueshme për të dyshuar” se është kryer një vepër penale presupozon atë të fakteve ose informatave të mjaftueshme për ta bindur një vëzhgues objektiv që individit në fjalë mund ta ketë kryer veprën penale (*Ilgar Mammadov k. Azerbajxhanit*, § 88; *Erdagöz k. Turqisë*, § 51; *Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 32). Për

rrjedhje, moskryerja e një hetimi të mirëfilltë nga ana e autoriteteve rreth fakteve kryesore të një çështjeje me qëllim për të verifikuar vërtetësinë e një padie përbën shkelje të nenit 5 § 1 c) (*Stepuleac k. Moldavisë*, § 73; *Elçi me të tjerë k. Turqisë*, § 674).

70. Ajo çka mund të paraqitet si “e besueshme” varet megjithatë nga tërësia e rrethanave të çështjes (*Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 32).

71. Megjithëse, në fushën e terrorizmit, shteteve kontraktuese nuk mund t’u kërkohet që ato të vërtetojnë besueshmërinë e dyshimeve që e motivojnë arrestimin e një terroristi të dyshuar duke nxjerrë burime konfidenciale shërbimesh sekrete, Gjykata ka gjykuar se domosdoshmëria e luftës kundër kriminalitetit terrorist nuk mund ta përlligjë që nocioni i “besueshmërisë” të shtrihet deri aty sa të cenohet substanca e garancisë që siguron neni 5 § 1 c) (*O’Hara k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 35).

72. Gjykata ka gjykuar se dëshmi të tërthorta e të pavërtetuara që vijnë nga informatorë anonimë nuk mund të konsiderohen se përbëjnë një bazë të mjaftueshme për të bërë të mundur që të dilet në konkluzionin se ekzistojnë “arsye të besueshme për të dyshuar” se paditësi ishte ngatërruar në veprimtari mafioze (*Labita k. Italisë* [DhM], §§ 156 e vijues). Por megjithatë, ajo ka çmuar se disa fjalë fajësuese të thëna disa vite më parë e që të dyshuarit i kishin mohuar më vonë nuk e rivinin në pikëpyetje ekzistencën e arsyeve të besueshme për të dyshuar që paditësi kishte kryer një vepër penale dhe nuk kishin ndikim mbi ligjshmërinë e urdhrin për arrestim (*Talat Tepe k. Turqisë*, § 61).

3. Termi “vepër penale”

73. Termi “vepër penale” ka një domethënie autonome, identike me atë të të njëjtit term të përdorur në nenin 6. Ndonëse cilësimi juridik i veprës penale në të drejtën kombëtare është njëri prej elementeve që duhet të merren parasysh në këtë fushë, është e udhës gjithashtu që t’i kushtohet vëmendje edhe natyrës së procedurës si edhe shkallës së rreptësisë së sanksionit (*Benham k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 56).

74. “Vepra penale” duhet të jetë konkrete dhe e përcaktuar. Neni 5 § 1 c) nuk e lejon ndalimin parandalues të individëve që shteti i konsideron si të rrezikshëm për shkak të prirjes së tyre për kriminalitet (*Guzzardi k. Italisë*, § 102; *Ciulla k. Italisë*, § 40; *M. k. Gjermanisë*, § 89; *Shimovolos k. Rusisë*, § 54).

D. Ndalimi i një të mituri

Neni 5 § 1 d)

“1. (...) Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj:

(...)

d) nëse është fjala për ndalimin e ligjshëm të një të mituri, të vendosur për edukimin e tij nën mbikëqyrje, ose për ndalimin e tij të ligjshëm me qëllim që të çohet përpara autoritetit kompetent;”

1. Të përgjithshme

75. Në vështrim të normave evropiane dhe të Rezolutës KM (72) të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës (*X k. Zvicrës*, vendim i Komisionit i 14 dhjetorit 1979), nocioni i miturisë zbatohet për personat që janë në moshën nën 18 vjeç (*Koniarska k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend. pran.)).

76. Pika d) e nenit 5 nuk është dispozita e vetme që e lejon ndalimin e një të mituri. Ajo përmban në të vërtetë një rast specifik, por jo përjashtimor, ndalimi të një të mituri, konkretisht atë që bëhet a) për edukimin e tij nën mbikëqyrje ose b) për çuarjen e tij përpara autoritetit kompetent (*Mubilanzila Mayeka e Kaniki Mitunga k. Belgjikës*, § 100).

2. Edukimi nën mbikëqyrje

77. Pjesa e parë e nenit 5 § 1 d) u lejon autoriteteve që ta ndalojnë një të mitur mbi bazën e një vendimi gjyqësor ose të një vendimi administrativ me qëllim që të sigurohen se ai frekuenton një institucion edukimi.

78. Në kuadrin e ndalimit të të miturve, termat “edukim nën mbikëqyrje” nuk duhet të barazohen sistematikisht me nocionin e arsimimit në një klasë. Edukimi nën mbikëqyrje duhet të përfshijë aspekte të shumta të ushtrimit të disa të drejtave prindërore nga ana e autoritetit kompetent në të mirën e të miturit të interesuar dhe për mbrojtjen e tij (*P. e S. k. Polonisë*, § 147; *Ichin me të tjerë k. Ukrainës*, § 39; *D.G. k. Irlandës*, § 80).

79. Pika d) nuk e pengon marrjen e një mase të përkohshme kujdestarie që të shërbejë si kusht paraprak për një regjim edukimi nën mbikëqyrje por pa e marrë ajo vetë atë karakter. Sidoqoftë, në rast se ndodh ashtu, duhet që ndalimi të çojë brenda një afati të shkurtër në zbatimin efektiv të një regjimi të tillë në një mjedis të specializuar – të hapur ose të mbyllur – i cili të ketë mjete të mjaftueshme që i përgjigjen qëllimit të tij (*Bouamar k. Belgjikës*, § 50).

80. Në qoftë se një shtet ka zgjedhur një sistem edukimi nën mbikëqyrje që nënkupton një heqje lirie, atij i bie si detyrë që të pajiset me një infrastrukturë të duhur që u përshtatet nevojave të ngutshme të këtij sistemi në fushën e sigurisë dhe të edukimit, në mënyrë që të përmbushen kërkesat e nenit 5 § 1 d) (*A. me të tjerë k. Bullgarisë*, § 69; *D.G. k. Irlandës*, § 79).

81. Gjykata çmon se një qendër ndalimi për të mitur nuk mund të konsiderohet si një qendër për “edukim nën mbikëqyrje” në qoftë se aty nuk propozohet asnjë veprimtari pedagogjike (*Ichin me të tjerë k. Ukrainës*, § 39).

3. Autoriteti kompetent

82. Pjesa e dytë e nenit 5 § 1 d) ka të bëjë me ndalimin e ligjshëm të një të mituri me qëllim për ta çuar atë përpara autoritetit kompetent. Nga punimet përgatitore del se kjo dispozitë kishte për qëllim që të përcaktonte rregullat e ndalimit të një të mituri para një procedure civile ose administrative, ndërsa neni 5 § 1 c) duhej të zbatohet për ndalimin e urdhëruar në kuadrin e një procedure penale.

83. Megjithatë, është gjykuar se ndalimi i një të mituri të akuzuar për një vepër penale gjatë hartimit të një raporti psikiatrik të nevojshëm për marrjen e një vendimi rreth shëndetit mendor të të interesuarit i takonte pikës d) si ndalimi i një të mituri me qëllim për ta çuar atë përpara autoritetit kompetent (*X. k. Zvicrës*, vendim i Komisionit i 14 dhjetorit 1979).

E. Ndalimi për arsye mjekësore ose shoqërore

Neni 5 § 1 e)

“1. (...) Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj:

(...)

e) nëse është fjala për ndalimin e ligjshëm të një personi që mund të përhapë një sëmundje ngjitëse, të një të sëmurit mendor, të një alkooliku, të një toksikomani ose të një endacaku;”

1. Të përgjithshme

84. Neni 5 § 1 e) i Konventës u referohet disa kategorive individësh, konkretisht personave që mund të përhapin një sëmundje ngjitëse, të sëmurëve mendorë, alkoolikëve, toksikomanëve dhe endacakëve. Ndërmjet këtyre kategorive personash ekziston një lidhje, që atyre mund t’u hiqet liria për t’iu nënshtruar një trajtimi mjekësor ose për arsye konsideratash të diktuar nga politika shoqërore, apo njëherazi për arsye mjekësore dhe shoqërore (*Enhorn k. Suedisë*, § 43).

85. Në qoftë se Konventa lejon që këtyre personave, të cilët janë të gjithë të papërshtatur nga pikëpamja shoqërore, t’u hiqet liria, kjo nuk bëhet vetëm për arsyen se ata duhet të konsiderohen si të rrezikshëm për sigurinë publike, por edhe sepse interesi i vetë atyre mund të kërkojë që ata të shtrohen me detyrim (po aty; *Guzzardi k. Italisë*, § 98 në fund).

2. Parandalimi i përhapjes së një sëmundjeje ngjitëse

86. Kriteret thelbësore në dritën e të cilave duhet të vlerësohet “ligjshmëria” e ndalimit të një personi “që mund të përhapë një sëmundje ngjitëse” janë që të dihet:

- nëse përhapja e sëmundjes është e rrezikshme për shëndetin publik; dhe
- nëse ndalimi i personit të infektuar përbën mjetin e fundit për të penguar përhapjen e sëmundjes, pasi masa të tjera, më pak të rrepta, janë marrë tashmë parasysh e janë gjykuar si të pamjaftueshme për mbrojtjen e interesit publik.

Kur këto kritere nuk plotësohen më, heqja e lirisë e humbet përligjjen e saj (*Enhorn k. Suedisë*, § 44).

3. Ndalimi i një të sëmurë mendor

87. Meqenëse psikiatria është një fushë në zhvillim si nga pikëpamja mjekësore ashtu edhe nga ajo shoqërore, termi “i sëmurë mendor” nuk mund t’i jepet një përkufizim i saktë. Megjithatë, nuk mund të konsiderohet që pika e) e nenit 5 § 1 lejon ndalimin e ndokujt vetëm për faktin se idetë ose sjellja e tij shmangen nga normat mbisunduese (*Rakevich k. Rosisë*, § 26).

88. Një individ mund të paraqitet si “i sëmurë mendor” dhe t’i nënshtrohet një heqjeje lirie vetëm atëherë kur mblidhen të paktën tri kushtet e mëposhtme (*Stanev k. Bullgarisë* [DhM], § 145; *D.D. k. Lituanisë*, § 156; *Kallweit k. Gjermanisë*, § 45; *Chtoukatourov k. Rosisë*, § 114; *Varbanov k. Bullgarisë*, § 45, dhe *Winterwerp k. Vendeve të Ulëta*, § 39):

- duhet të jetë përcaktuar në mënyrë bindëse sëmundja mendore e të interesuarit, me anë të një ekspertize mjekësore objektive, me përjashtim të rasteve kur nevojitet një shtrim i detyruar me urgjencë;
- çrregullimi mendor i të interesuarit duhet të ketë një karakter që e përligj shtrimin e detyruar. Duhet të provohet që heqja e lirisë ka qenë e domosdoshme duke pasur parasysh rrethanat e çështjes;
- sëmundja mendore e përcaktuar me anë të një ekspertize mjekësore objektive duhet të vazhdojë gjatë të gjithë kohës që zgjat shtrimi i detyruar.

89. Asnjë heqje lirie e një personi të konsideruar si i sëmurë mendor nuk mund të gjykohet si në përputhje me nenin 5 në qoftë se ajo është vendosur pa marrë më parë mendimin e një mjeku ekspert (*Ruiz Rivera k. Zvicrës*, § 59; *S.R. k. Vendeve të Ulëta* (vend. pran.), § 31).

90. Për sa i përket të dytit nga kushtet e përmendura këtu më sipër, shtrimi i detyruar i një personi të prekur nga një çrregullim mendor mund të diktohet jo vetëm kur ky i fundit ka nevojë, për t'u shëruar ose për t'u bërë më mirë, për një terapi, për barna ose për çdolloj trajtimi tjetër klinik, por edhe kur del se është e nevojshme që ai të mbikëqyret për të mos u lejuar, për shembull, që të dëmtojë veten ose të tjerët (*Hutchison Reid k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 52).

Një çrregullim mendor duhet të paraqesë njëfarë serioziteti që të mund të konsiderohet si “real” (*Glien k. Gjermanisë*, § 85).

91. Autoriteteve kombëtare u lihet njëfarë kompetence vetëgjykimore për t'u shprehur rreth pikës nëse një individ duhet të shtrohet apo jo me detyrim si i sëmurë mendor, sepse u takon atyre në radhë të parë që t'i vlerësojnë provat që u paraqiten në një rast të caktuar (*Plesó k. Hungarisë*, § 61; *H.L. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 98).

92. Data me rëndësi në të cilën sëmundja mendore e personit në fjalë duhet të jetë përcaktuar në mënyrë bindëse në vështrim të kërkesave të pikës e) të nenit 5 § 1 është ajo e marrjes së masës që i heq atij personi lirinë për arsye të sëmundjes së tij mendore (*O.H. k. Gjermanisë*, § 78).

93. Në rastin kur autoritetet kanë të dhëna mjekësore të cilat tregojnë se personi në fjalë është shëruar, ato mund të kenë nevojë për pak kohë për të shqyrtuar nëse është me vend që t'i jepet fund shtrimit të tij (*Luberti k. Italisë*, § 28). Sidoqoftë, lënia në fuqi e masës së heqjes së lirisë për arsye thjesht administrative nuk përlijet (*R.L. e M.-J.D. k. Francës*, § 129).

94. Ndalimi i një personi si i sëmurë mendor duhet të bëhet në një spital, në një klinikë ose në një institucion tjetër të përshtatshëm e të lejuar për këtë lloj shërbimi (*L.B. k. Belgjikës*, § 93; *Ashingdane k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 44; *O.H. k. Gjermanisë*, § 79).

95. Megjithatë, një person mund të vendoset përkohësisht në një institucion jo të caktuar posaçërisht për shtrimin e të sëmurëve mendorë përpara se të transferohet në një institucion të përshtatshëm, me kusht që periudha e pritjes të mos jetë tepër e gjatë (*Pankiewicz k. Polonisë*, §§ 44-45; *Morsink k. Vendeve të Ulëta*, §§ 67-69; *Brand k. Vendeve të Ulëta*, §§ 64-66).

4. Ndalimi i një alkooliku ose i një toksikomani

96. Neni 5 § 1 e) i Konventës nuk mund të interpretohet sikur lejon vetëm ndalimin e një “alkooliku” në kuptimin e ngushtë të një personi që ndodhet në gjendje klinike “alkoolizmi”, sepse asgjë në tekstin e kësaj dispozite nuk e ndalon zbatimin e kësaj mase ndaj një individi që abuzon me alkool me qëllim që të kufizohen efektet negative të përdorimit të tij për veten dhe për shoqërinë, ose për të penguar një sjellje të rrezikshme pas konsumit të alkoolit (*Kharin k. Rusisë*, § 34).

97. Si rrjedhojë, personat sjellja e qëndrimi i të cilëve nën ndikimin e alkoolit përbëjnë një kërcënim për rendin publik ose për ata vetë, edhe pse lidhur me ta nuk është vënë asnjë diagnozë “alkoolizmi”, mund të ndalohen për qëllime mbrojtjeje të publikut ose në vetë interesin e tyre, për shembull në lidhje me shëndetin ose me sigurinë e tyre personale (*Hilda Hafsteinsdóttir k. Islande*, § 42). Megjithatë, nga kjo nuk duhet të nxirret si përfundim se neni 5 § 1 e) i Konventës e lejon ndalimin e një individi thjesht sepse ai konsumon alkool (*Witold Litwa k. Polonisë*, §§ 61-62).

5. Ndalimi i një endacaku

98. Jurisprudenca lidhur me “endacakët” është e rrallë. Në fushën e zbatimit të kësaj dispozite hyjnë personat që nuk kanë as vendbanim të qartë, as mjete jetese, dhe që nuk ushtrojnë zakonisht as zanat, as profesion. Këto tri kushte, të cilat frymëzohen nga Kodi

Penal belg, janë kumulative: ato duhet të mbliidhen në të njëjtën kohë tek i njëjti individ (*De Wilde, Ooms e Versyp k. Belgjikës*, § 68).

F. Ndalimi i të huajve

Neni 5 § 1 f)

“1. (...) Askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet e mëposhtme dhe në përputhje me procedurat e parashikuara me ligj:

(...)

f) nëse është fjala për arrestimin ose ndalimin e ligjshëm të një personi për të mos e lënë të depërtojë në mënyrë të paligjshme brenda territorit ose kundër të cilit po kryhet një procedurë dëbimi ose ekstradimi.”

1. Ndalimi i një personi për të mos e lënë të depërtojë në mënyrë të paligjshme brenda territorit

99. Neni 5 § 1 f) i jep mundësi shtetit që ta kufizojë lirinë e të huajve në kuadër të kontrollit të imigracionit. Sado që duke pasur parasysh se pjesa e parë e kësaj dispozite e lejon ndalimin e një azilkërkuesi apo të një imigranti tjetër përpara se shteti t’i japë një leje hyrjeje, një ndalim i tillë duhet të jetë në pajtim me qëllimin e përgjithshëm të nenit 5, i cili është të mbrojtë të drejtën për lirinë dhe të sigurojë që askujt të mos i hiqet liria e vet në mënyrë arbitrare (*Saadi k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 64-66).

100. Pika se në cilin moment pushon së zbatuari pjesa e parë e nenit 5 § 1 f), me arsyetimin se personit të interesuar i është dhënë një leje hyrjeje ose qëndrimi, varet gjrësisht nga e drejta e brendshme (*Suso Musa k. Maltës*, § 97).

101. Parimi se ndalimi nuk duhet të jetë arbitrar duhet të zbatohet njëjloj si ndaj një ndalimi që i përket pjesës së parë të nenit 5 § 1 f) ashtu edhe ndaj një ndalimi të parashikuar nga pjesa e dytë e tij (po aty, § 73).

102. “Garancia kundër arbitraritetit” që ofron pjesa e parë e nenit 5 § 1 f) do të thotë pra se një ndalim i tillë duhet të bëhet me qëllime të mira, ai duhet të jetë i lidhur ngushtë me qëllimin për të mos e lënë një person të depërtojë në mënyrë të paligjshme brenda territorit; përveç kësaj, vendi dhe kushtet e ndalimit duhet të jenë të përshtatshëm, sepse një masë e tillë nuk zbatohet ndaj disa autorësh veprash penale, por ndaj të huajsh që, shpeshherë duke pasur frikë për jetën e tyre, ikin nga vendi i vet; së fundi, kohëzgjatja e ndalimit nuk duhet ta kapërcejë afatin e arsyeshëm që nevojitet për të arritur qëllimin e ndjekur (po aty, § 74).

103. Gjykata duhet ta marrë parasysh situatën e veçantë të këtyre personave kur asaj i kërkohet të kontrollojë mënyrat e zbatimit të masës së ndalimit (*Kanagaratnam k. Belgjikës*, § 80, lidhur me ndalimin e paditëses dhe të tre fëmijëve të saj në një godinë të mbyllur të parashikuar për persona të rritur; *Rahimi k. Greqisë*, § 108, lidhur me zbatimin automatikisht të një mase ndalimi ndaj një të mituri të pashoqëruar).

2. Ndalimi i një personi kundër të cilit po kryhet një procedurë dëbimi ose ekstradimi

104. Neni 5 § 1 f) nuk thotë që një ndalim i këtij lloji duhet të konsiderohet me arsye si i domosdoshëm, për shembull për të mos e lejuar të interesuarin që të kryejë një vepër penale apo që të arratiset. Në lidhje me këtë, ai nuk parashikon të njëjtën mbrojtje si neni 5 § 1 c). Ai kërkon vetëm që “[të jetë duke u kryer] një procedurë dëbimi ose ekstradimi”. Fakti që

vendimi fillestar për dëbim përligjet në vështrim të legjislacionit të brendshëm apo të Konventës nuk merret pra parasysh për qëllimet e nenit 5 § 1 f) (*Chahal k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 112; *Čonka k. Belgjikës*, § 38; *Nasrullojev k. Rusisë*, § 69; *Soldatenko k. Ukrainës*, § 109).

105. Ndalimi mund të përligjet në lidhje me pjesën e dytë të nenit 5 § 1 f) në qoftë se autoritetet kompetente kryejnë një hetim, edhe sikur të mos ketë formalisht asnjë kërkesë a vendim për ekstradim, meqenëse një hetim i tillë konsiderohet si një “procedurë” në kuptimin e kësaj dispozite (*X. k. Zvicrës*, vendim i Komisionit i 9 dhjetorit 1980).

106. Një heqje lirie e bazuar te pjesa e dytë e nenit 5 § 1 f) mund të përligjet vetëm nga fakti se është duke u kryer një procedurë dëbimi ose ekstradimi. Në qoftë se kjo e fundit nuk kryhet me shpejtësinë e duhur, ndalimi pushon së qeni i përligjur në vështrim të kësaj dispozite (*A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 164; *Amie me të tjerë k. Bullgarisë*, § 72).

107. Që të mos quhet arbitrar, një ndalim i bazuar te neni 5 § 1 f) duhet të vihet në zbatim për qëllime të mira; ai duhet të jetë gjithashtu i lidhur ngushtë me arsyen për ndalim të paraqitur nga Qeveria; përveç kësaj, vendi dhe kushtet e ndalimit duhet të jenë të përshtatshëm; së fundi, kohëzgjatja e kësaj mase nuk duhet ta kapërcejë afatin e arsyeshëm që nevojitet për të arritur qëllimin e ndjekur (po aty; shih gjithashtu *Yoh-Ekale Mwanje k. Belgjikës*, §§ 117-119, bashkë me referenca të tjera).

108. Ndalimi për qëllim të një dëbimi nuk duhet të ketë natyrë ndëshkuese dhe duhet të shoqërohet me garanci të përshtatshme (*Azimov k. Rusisë*, § 172).

109. As pika f) e nenit 5 § 1, as pikat e tjera nuk japin mundësi për kërkimin e një baraspeshe të drejtë ndërmjet të drejtës për lirinë individuale dhe interesit të shtetit për ta mbrojtur popullsinë e vet nga kërcënimi terrorist (*A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 171).

110. Konventa nuk përmban asnjë dispozitë rreth kushteve në të cilat mund të jepet një ekstradim, as rreth procedurës që duhet të zbatohet përpara se të mund të jepet ekstradimi. Edhe një ekstradim i pazakontë ose i maskuar, me kusht që të jetë rezultat i një bashkëpunimi ndërmjet shteteve në fjalë dhe që urdhri i arrestit të jetë i bazuar ligjërisht te një urdhër shoqërimi të lëshuar nga autoritetit të shtetit të prejardhjes së të interesuarit, nuk ka sesi të jetë, si i tillë, në kundërshtim me Konventën (*Öcalan k. Turqisë* [DhM], § 89; *Adamov k. Zvicrës*, § 58).

111. Për sa u përket marrëdhënieve në fushën e ekstradimit ndërmjet një shteti palë dhe një shteti jo palë në Konventë, normat e vendosura me një traktat ekstradimi ose, në mungesë të një traktati të tillë, bashkëpunimi midis shteteve në fjalë janë gjithashtu disa nga elementet e rëndësishme që Gjykata merr parasysh për të përcaktuar ligjshmërinë e arrestimit për të cilin është ngritur më pas padi përpara saj. Dorëzimi i një të arratisuri që rezulton nga një bashkëpunim ndërmjet shteteve nuk përbën, si i tillë, ndonjë cenim të ligjshmërisë së arrestimit, pra nuk përbën problem në këndvështrimin e nenit 5 (*Öcalan k. Turqisë* [DhM], § 87).

112. Vënia në zbatim e një mase të ndërmjetme sipas së cilës Gjykata i këshillon një shteti palë se do të ishte e dëshirueshme që një individ të mos prapësohet drejt një vendi të caktuar nuk ndikon, në vetvete, në faktin se sa përputhet me nenin 5 § 1 të Konventës heqja e lirisë që, nëse është rasti, ka si objekt individin e lartpërmendur (*Gabramadhin [Gaberamadhin] k. Francës*, § 74). Ndalimi duhet të jetë gjithmonë i ligjshëm dhe i zhveshur nga çdolloj arbitrariteti (*Azimov k. Rusisë*, § 169).

Fakti se zbatimi i në mase të tillë e pengon dëbimin e të interesuarit nuk e bën të paligjshëm ndalimin e tij, me kusht që autoritetet të vazhdojnë ta kenë qëllim dëbimin dhe që zgjatja e ndalimit të mos jetë e paarsyeshme (*S.P. k. Belgjikës* (vend. pran.), dhe *Yoh-Ekale Mwanje k. Belgjikës*, § 120).

IV. GARANCITË PËR PERSONAT E PRIVUAR NGA LIRIA

A. Njoftimi i arsyeve të arrestimit (neni 5 § 2)

Neni 5 § 2

“2. Çdo person i arrestuar duhet të informohet, brenda një afati sa më të shkurtër dhe në një gjuhë që ai e kupton, për arsyet e arrestimit të tij dhe në lidhje me çdo akuzë që i bëhet.”

1. Zbatueshmëria

113. Termave të përdorura në nenin 5 § 2 duhet t’u jepet një interpretim autonom, në përputhje sidomos me objektin dhe me qëllimin e nenit 5: të mbrohet çdo person nga heqjet arbitrare të lirisë. Termi “arrestim” e tejkalon kuadrin e masave me karakter penal dhe shprehja “çdo akuzë” (“*any charge*”) nuk ka si qëllim që të vendosë ndonjë kusht për zbatueshmërinë e tij, por që të emërtojë një eventualitet që ai e merr parasysh. Neni 5 § 4 nuk bën asnjë dallim midis personave të cilëve liria u është hequr përmes arrestimit dhe atyre të cilëve ajo u është hequr përmes ndalimit. Prandaj, nuk ka përse që këta të dytët të përjashtohen nga përfitimi prej nenit 5 § 2 (*Van der Leer k. Vendeve të Ulëta*, §§ 27-28), çka vlen gjithashtu për ndalimin për qëllime ekstradimi (*Chamaïev me të tjerë k. Gjeorgjisë dhe Ruisë*, §§ 414-415), ose për trajtime mjekësore (*Van der Leer k. Vendeve të Ulëta*, §§ 27-28; *X. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 66), si edhe për personat e riburgosur pas një periudhe lirie me kusht (po aty; *X. k. Belgjikës*, vendim i Komisionit).

2. Qëllimi

114. I integruar në sistemin e mbrojtjes që ofron neni 5, paragrafi 2 i kësaj dispozite shpall një garanci elementare: çdo person i arrestuar duhet ta dijë që përse. Sapo një person është informuar për arsyet e arrestimit ose të ndalimit të tij, ai duhet të ketë mundësi, nëse e çmon të dobishme, ta diskutojë ligjshmërinë e këtij veprimi përpara një gjykate në përputhje me nenin 5 § 4 (*Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 40; *Çonka k. Belgjikës*, § 50).

115. Cilido që e ka të drejtën për të paraqitur një ankim me qëllim që t’i jepet një vendim i shpejtë rreth ligjshmërisë së ndalimit të tij nuk ka sesi të përfitojë nga kjo e drejtë në qoftë se atij nuk i bëhen të ditura brenda një afati sa më të shkurtër e në një shkallë të mjaftueshme arsytet për të cilat atij i është hequr liria (*Van der Leer k. Vendeve të Ulëta* § 28; *Chamaïev me të tjerë k. Gjeorgjisë dhe Ruisë*, § 413).

3. Personat të cilëve duhet t’u njoftohen arsytet

116. Nga mënyra se si është formuluar neni 5 § 2 del e qartë se shtetet janë të detyruara që t’i japin të interesuarit ose përfaqësuesit të tij informacione specifike (*Saadi k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 53, lënë në fuqi nga Dhoma e Madhe më 2008). Në qoftë se paditësi nuk është në gjendje t’i marrë informacionet me rëndësi, këto të fundit duhet t’i njoftohen në vijat e tyre të përgjithshme personit që e përfaqëson atë, për shembull avokatit ose kujdestarit të tij (*X. k. Mbretërisë së Bashkuar*, raport i Komisionit, § 106; *Z.H. k. Hungarisë*, §§ 42-43).

4. Arsyet duhet të njoftohen “brenda një afati sa më të shkurtër”

117. Për të përcaktuar nëse shpejtësia e njoftimit të këtyre informacioneve ka qenë e mjaftueshme, duhen mbajtur parasysh veçoritë e çështjes. Megjithatë, polici që bën arrestimin mund të mos i japë të gjitha arsyet në vetë momentin e arrestimit (*Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 40; *Murray k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 72).

118. Detyrimet kohore që diktohen nga kjo kërkesë për shpejtësi do të quhen të përmbushura në qoftë se personi i arrestuar informohet për arsyet e arrestimit të tij brenda një afati prej disa orësh (*Kerr k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend. pran.); *Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 42).

5. Mënyrat e njoftimit të arsyeve

119. Arsyet nuk është e detyrueshme të parashtrihen në tekstin e ndonjë vendimi që lejon ndalimin dhe nuk është e thënë të jepen as me shkrim, as në ndonjë trajtë të caktuar (*X. k. Gjermanisë*, vendim i Komisionit i 13 dhjetorit 1978; *Kane k. Qipros* (vend. pran.)).

Megjithatë, edhe pse pika lidhur me gjendjen e një personi me të meta mendore nuk është llogaritur në këtë proces, ai nuk mund të paraqitet sikur i janë dhënë të gjitha informacionet e nevojshme për ta përdorur në mënyrë efektive dhe me mençuri të drejtën e garantuar nga neni 5 § 4 për ta kundërshtuar ligjshmërinë e një ndalimi, me përjashtim të rastit nëse në vend të tij për këtë është informuar ndonjë avokat ose ndonjë person tjetër i autorizuar (*Z.H. k. Hungarisë*, § 41).

120. Arsyet e arrestimit mund të jepen ose të bëhen të dukshme në kuadër të marrjeve në pyetje pas arrestimit (*Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 41; *Murray k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 77; *Kerr k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend. pran.)).

121. Një person i arrestuar nuk mund të pretendojë se nuk i ka kuptuar arsyet e arrestimit të tij në qoftë se ai është kapur menjëherë pasi ka kryer një vepër me natyrë kriminale dhe me dashje (*Dikme k. Turqisë*, § 54) apo në qoftë se, në urdhra arresti e kërkesa ekstradimi që janë lëshuar më parë, ai ishte njoftuar me hollësi për ngjarjet kriminale të cilat i janë vënë në ngarkim (*Öcalan k. Turqisë* (vend. pran.)).

6. Karakteri i mjaftueshëm i arsyeve që duhet të njoftohen

122. Për të përcaktuar nëse paditësi ka marrë informacione të mjaftueshme, duhen pasur parasysh veçoritë e çështjes (*Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 40). Megjithatë, vetëm dhënia e bazës juridike të arrestimit nuk është e mjaftueshme për nevojat e nenit 5 § 2 (po aty, § 41; *Murray k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 76; *Kortesis k. Greqisë*, §§ 61-62).

123. Çdo personi të arrestuar duhet t'i njoftohen, në një gjuhë të thjeshtë e të kuptueshme për të, arsyet juridike dhe faktike të heqjes së lirisë për të, në mënyrë që ai të mund ta diskutojë ligjshmërinë e saj përpara një gjykate në përputhje me nenin 5 § 4 (*Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 40; *Murray k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 72). Megjithatë, neni 5 § 2 nuk kërkon që këto informacione të jenë një listë e plotë e akuzave të ngritura kundër personit të arrestuar (*Bordovskiy k. Rusisë*, § 56; *Nowak k. Ukrainës*, § 63; *Gasiņš k. Letonisë*, § 53).

124. Për personat e arrestuar me qëllim të ekstradimit të tyre, informacionet që duhet të jepen mund të jenë madje edhe më pak të plota (*Suso Musa k. Maltës*, §§ 113 e 116; *Kaboulov k. Ukrainës*, § 144; *Bordovskiy k. Rusisë*, § 56), meqenëse arrestimi për një qëllim të tillë nuk i referohet kurrfarë vendimi në themel në lidhje me ndonjë lloj akuze (*Bejaoui k. Greqisë*, vendim i Komisionit). Sidoqoftë, këtyre personave duhet t'u jepen informacione të

mjaftueshme që u lejojnë atyre të ushtrojnë ankimin për kontroll ligjshmërie të parashikuar në nenin 5 § 4 (*Chamaïev me të tjerë k. Gjeorgjisë dhe Ruisë*, § 427).

7. Në një gjuhë që ai e kupton

125. Në qoftë se një urdhër arresti, nëse ka ndonjë të tillë, është i shkruar në një gjuhë që personi i arrestuar nuk e kupton, neni 5 § 2 do të quhet i respektuar nëse paditësi merret më pas në pyetje, dhe informohet kështu për arsyet e arrestimit të tij, në një gjuhë që ai e kupton (*Delcourt k. Belgjikës*, vendim i Komisionit).

126. Sidoqoftë, në qoftë se, për këtë qëllim, përdoren përkthyes, u takon autoriteteve që të sigurohen që kërkesat për përkthim të jenë formuluar me kujdes dhe saktësi (*Chamaïev me të tjerë k. Gjeorgjisë dhe Ruisë*, § 425).

B. E drejta për t'u çuar menjëherë përpara një magjistrati (neni 5 § 3)

Neni 5 § 3

“3. Çdo person i arrestuar ose i ndaluar, në kushtet e parashikuara në paragrafin 1 c) të këtij neni, duhet të çohet menjëherë përpara një gjyqtari ose një magjistrati tjetër të autorizuar nga ligji për të ushtruar funksione gjyqësore (...)”

1. Qëllimi i dispozitës

127. Neni 5 § 3 u jep personave të arrestuar ose të ndaluar për arsye sepse dyshohen të kenë kryer një vepër penale disa garanci kundër çdolloj heqjeje arbitrare ose të papërligjur lirie (*Aquilina k. Maltës* [DhM], § 47; *Stephens k. Maltës (nr. 2)*, § 52).

128. Kontrolli gjyqësor i ndërhyrjeve të ekzekutivit në të drejtën individuale për lirinë përbën një element thelbësor të garancisë së nenit 5 § 3 (*Brogan me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 58; *Pantea k. Rumanisë*, § 236); *Assenov me të tjerë k. Bullgarisë*, § 146). Ai qëndron krah për krah me shtetin e së drejtës, një nga “parimet themelore” të një “shoqërie demokratike”, të cilit “i referohet shprehimisht hyrja e Konventës” dhe “nga i cili frymëzohet e tërë Konventa” (*Brogan me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 58).

129. Një kontroll i tillë duhet të japë garanci efektive kundër rrezikut për keqtrajtme, i cili është në maksimumin e tij gjatë kësaj faze fillestare të ndalimit, si edhe kundër ndonjë shpërdorimi nga ana e përfaqësuesve të autoritetit publik apo e ndonjë autoriteti tjetër me kompetencat që u janë dhënë e që duhet të ushtrohen për qëllime ngushtësisht të kufizuara dhe në përputhje të rreptë me procedurat e parashikuara (*Ladent k. Polonisë*, § 72).

2. Kontroll gjyqësor i shpejtë e automatik

130. Dispozita e parë e nenit 5 § 3 synon të sigurojë një kontroll gjyqësor të shpejtë e automatik të një ndalimi të urdhëruar nga policia ose nga administrata sipas kushteve të paragrafit 1 c) (*De Jong, Baljet e Van den Brink k. Vendeve të Ulëta*, § 51; *Aquilina k. Maltës* [DhM], §§ 48-49).

131. Kontrolli gjyqësor gjatë një paraqitjeje të parë të personit të arrestuar duhet të jetë para së gjithash i shpejtë, sepse ai duhet të japë mundësi që të pikaset çdolloj keqtrajtimi dhe të pakësohet në minimum çdolloj cenimi i papërligjur i lirisë individuale. Kufiri i rreptë kohor që dikton kjo kërkesë nuk lë aspak vend për zhdërvjelltësi në interpretim, përndryshe

do të gjymtohej, në dëm të individit, një garanci procedurale që ofron ky nen dhe do të përfundohej në pasoja që bien ndesh me vetë substancën e së drejtës së mbrojtur prej tij (*McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 33).

132. Neni 5 § 3 nuk parashikon asnjë përjashtim të mundshëm nga detyrimi për ta çuar menjëherë përpara një gjyqtari ose një magjistrati tjetër një person pas arrestimit ose ndalimit të tij, as edhe për arsyen se gjyqtari paska ndërhyrë më parë (*Bergmann k. Estonisë*, § 45).

133. Çdolloj afati mbi katër ditë është vetvetiu tepër i gjatë (*Oral e Atabay k. Turqisë*, § 43; *McKay k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 47; *Năstase-Silivestru k. Rumanisë*, § 32). Edhe një afat më i shkurtër mund të jetë gjithashtu në kundërshtim me kërkesën për shpejtësi në qoftë se nuk ka pasur asnjë vështirësi të veçantë apo rrethanë të jashtëzakonshme që t'i ketë penguar autoritetet për ta çuar më herët personin e arrestuar përpara gjyqtarit (*Gutsanovi k. Bullgarisë*, §§154-159; *İpek me të tjerë k. Turqisë*, §§ 36-37, dhe *Kandzhov k. Bullgarisë*, § 66).

Detyrimi për veprim të menjëhershëm është edhe më i rreptë kur ndalimi pason një periudhë heqjeje reale lirie (*Vassis me të tjerë k. Francës*, § 60, për sa i përket ndalimit të një ekuipazhi në det të hapur).

134. Fakti që personit të arrestuar i është dhënë qasje te një instancë gjyqësore nuk mjafton për ta plotësuar pjesën e parë të nenit 5 § 3 (*De Jong, Baljet e Van den Brink k. Vendeve të Ulëta*, § 51; *Pantea k. Rumanisë*, § 231).

135. Kontrolli duhet të jetë automatik dhe nuk mund të lihet në varësi të një kërkesë të bërë nga personi i ndaluar (*McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 34; *Varga k. Rumanisë*, § 52; *Viorel Burzo k. Rumanisë*, § 107). Një kërkesë e tillë do ta ndryshonte natyrën e garancisë së ofruar nga neni 5 § 3, e cila dallohet nga ajo e parashikuar nga neni 5 § 4, sipas të cilit personi i ndaluar ka të drejtën që të ftojë një gjykatë për të shqyrtuar ligjshmërinë e ndalimit të tij. Ajo do të mund t'i hiqte atij substancën e vet, sepse neni 5 § 3 synon ta mbrojë individin nga ndalimi arbitrar duke kërkuar që akti i heqjes së lirisë të mund t'i nënshtrohet një kontrolli gjyqësor të pavarur (*Aquilina k. Maltës* [DhM], § 49; *Niedbala k. Polonisë*, § 50).

136. Karakteri automatik i kontrollit është i domosdoshëm për të arritur qëllimin e këtij paragrafi, duke qenë se një person i keqtrajtuar mund ta ketë të pamundur që t'i drejtohet një gjyqtari me një kërkesë për kontroll ligjshmërie të ndalimit të tij; po kështu mund të ndodhë edhe për kategori të tjera të cenushme personash të arrestuar, si ata të prekur nga ndonjë dobësi mendore apo ata që nuk e flasin gjuhën e magjistratit (*McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 34; *Ladent k. Polonisë*, § 74).

3. Përcaktimi i magjistratit kompetent

137. Shprehja “një gjyqtar ose një magjistrat tjetër i autorizuar nga ligji për të ushtruar funksione gjyqësore” është sinonim me “autoritet gjyqësor kompetent”, në kuptimin e nenit 5 § 1 c) (*Schiesser k. Zvicrës*, § 9).

138. Ushtrimi i “funksioneve gjyqësore” nuk është e thënë të kufizohet patjetër vetëm te gjykimi. Neni 5 § 3 i përfshin edhe magjistratët e prokurorisë ashtu si ata të gjykatës (po aty, § 28).

139. “Magjistrati” që ka parasysh neni 5 § 3 duhet të ofrojë garanci të përshtatshme për funksionet “gjyqësore” që i jep atij ligji (po aty, § 30).

140. Disa garanci formale e të dukshme të pohuara te “ligji”, në krahasim me disa praktika të zakonshme, janë veçanërisht të rëndësishme për të përcaktuar autoritetin gjyqësor që ka kompetencë për të marrë vendim rreth lirisë së një individi (*Hood k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 60; *De Jong, Baljet e Van den Brink k. Vendeve të Ulëta*, § 48).

141. Ndonëse “magjistrati” nuk ngatërrohet me “gjqqtarin”, ai duhet prapëseprapë të zotërojë disa cilësi, domethënë të përmbushë disa kushte që janë të gjitha garanci për personin e arrestuar (*Schiesser k. Zvicrës*, § 31).

4. Pavarësia

142. I pari nga këto kushte është pavarësia nga ekzekutivi dhe nga palët. Ajo nuk përjashton çdolloj varësie nga gjyqtarë ose magjistratë të tjerë, mjafton që këta të gëzojnë vetë nga ana e tyre një pavarësi analoge (po aty).

143. Një magjistrat kompetent për të marrë vendim rreth ndalimit mund të kryejë gjithashtu edhe funksione të tjera, por paanësia e tij rrezikon t’u ngjallë me të drejtë dyshime atyre që gjykohen prej tij nëse në procedurën e mëtejshme ai vepron në cilësinë e palës proceduese (*Huber k. Zvicrës*, § 43; *Brincat k. Italisë*, § 20).

144. Për këtë, merren parasysh paraqitjet objektive në momentin e vendimit rreth ndalimit: në qoftë se, në atë moment, del që “magjistrati i autorizuar nga ligji për të ushtruar funksione gjyqësore” mund të ndërhyjë në një stad të mëtejshëm të instancës penale në cilësinë e përfaqësuesit të autoritetit procedues, paanësia dhe pavarësia e tij mund të vihen në dyshim (po aty, § 21; *Hood k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 57; *Nikolova k. Bullgarisë* [DhM], § 49; *Pantea k. Rumanisë*, § 236).

5. Kërkesa lidhur me formën

145. Kërkesa lidhur me formën vë në ngarkim të “magjistratit” detyrimin për ta dëgjuar personalisht individin e çuar përpara tij para se të japë vendimin e duhur (*Schiesser k. Zvicrës*, § 31; *De Jong, Baljet e Van den Brink k. Vendeve të Ulëta*, § 51; *Nikolova k. Bullgarisë*, § 49; *Aquilina k. Maltës* [DhM], § 50).

146. Prania e një avokati në seancë nuk është e detyrueshme (*Schiesser k. Zvicrës*, § 36). Megjithatë, përjashtimi i një avokati nga seanca mund ta dëmtojë aftësinë e paditësit për t’i paraqitur argumentet e tij (*Lebedev k. Rusisë*, §§ 83-91).

6. Kërkesa lidhur me themelin

a) Kontrolli në themel i ndalimit

147. Kërkesa lidhur me themelin e detyron “magjistratin” që t’i shqyrtojë rrethanat që flasin në të mirë ose kundër ndalimit dhe që të shprehet sipas kriterëve juridike rreth ekzistencës së arsyeve të cilat e përligjin atë (*Schiesser k. Zvicrës*, § 31; *Pantea k. Rumanisë*, § 231). Me fjalë të tjera, neni 5 § 3 e detyron magjistratin që ta shqyrtojë në themel pikën e ndalimit (*Aquilina k. Maltës* [DhM], § 47; *Krejčír k. Republikës Çeke*, § 89).

148. Kontrolli automatik fillestar lidhur me arrestimin dhe me ndalimin duhet të japë mundësi për të shqyrtuar pikat e ligjshmërisë si edhe nëse ekzistojnë arsye të besueshme për të dyshuar që personi i arrestuar ka kryer një vepër penale, domethënë nëse ndalimi përfshihet te përjashtimet e lejuara që numërohen në nenin 5 § 1 c) (*McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 40; *Oral e Atabay k. Turqisë*, § 41).

149. Pikat lidhur me të cilat magjistrati i kërkohet që të shprehet në mënyrë të prerë shkojnë përtej asaj të ligjshmërisë. Meqenëse atij i kërkohet të vërtetojë nëse heqja e lirisë së një personi është e përligjur, kontrolli i kërkuar nga neni 5 § 3 duhet të jetë aq i gjerë sa t’i përfshijë rrethanat e ndryshme që flasin në të mirë ose kundër ndalimit (*Aquilina k. Maltës* [DhM], § 52).

150. Sipas rrethanave të veçanta të çështjes, shtrirja e kontrollit të ligjshmërisë mund të jetë më e kufizuar sesa në fushën e nenit 5 § 4 (*Stephens k. Maltës (nr. 2)*, § 58).

b) Fuqia për të urdhëruar lirim

151. Në qoftë se nuk ka asnjë arsye që ta bëjë të mundur përligjjen e ndalimit, “magjistrati” duhet të ketë fuqinë që të urdhërojë lirimin e të ndaluarit (*Assenov me të tjerë k. Bullgarisë*, § 146; *Nikolova k. Bullgarisë*, § 49; *Niedbala k. Polonisë*, § 49; *McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 40).

152. Në mënyrë që të zvogëlohen në minimum afatet, do të ishte shumë e këshillueshme që ai magjistrat i cili kryen kontrollin e parë automatik të ligjshmërisë së heqjes së lirisë dhe të ekzistencës së një arsyeje për ndalim të ketë gjithashtu edhe fuqinë për të shqyrtuar pikën e një lirimi të përkohshëm. Gjithsesi, kjo nuk është një kërkesë e shtruar nga Konventa dhe nuk ka asnjë arsye parimore që këto pika të mos mund të shqyrtohen nga dy magjistratë, brenda afatit të duhur. Sidoqoftë, për sa i përket interpretimit, nuk mund të kërkohej që afati i shqyrtimit të një lirimi të përkohshëm të jetë më i shkurtër sesa ai që kërkohej për kontrollin e parë automatik, për të cilin Gjykata ka përcaktuar një afat maksimal prej katër ditësh (po aty, § 47).

C. E drejta për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm ose për t’u liruar në pritje të gjykimit (neni 5 § 3)

Neni 5 § 3

“3. Çdo person i arrestuar ose i ndaluar, në kushtet e parashikuara në paragrafin 1 c) të këtij neni, (...) ka të drejtë të gjykohej brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet në pritje të gjykimit. Lirimi mund të kushtëzohet me një garanci që siguron paraqitjen e të interesuarit në seancë.”

1. Periudha që duhet të merret në konsideratë

153. Për të përcaktuar kohëzgjatjen e një paraburgimi në fushën e nenit 5 § 3, periudha që duhet të merret në konsideratë fillon në ditën kur i akuzuari është burgosur dhe merr fund në ditën kur është përcaktuar akuza (shih, për shembull, *Solmaz k. Turqisë*, §§ 23-24; *Kalashnikov k. Rusisë*, § 110; *Wemhoff k. Gjermanisë*, § 9).

154. Duke pasur parasysh lidhjen themelore ndërmjet paragrafit 3 dhe paragrafit 1 c) të nenit 5 të Konventës, një individ i dënua në shkallë të parë nuk mund të konsiderohet si i ndaluar “për t’u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent, kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale”, në kuptimin e kësaj dispozite të fundit: ai ndodhet në situatën e parashikuar në nenin 5 § 1 a), i cili e lejon një heqje lirie “pas një dënimi të dhënë nga një gjykatë kompetente” (shih, ndër shumë precedentë, *Belevitskiy k. Rusisë*, § 99; *Piotr Baranowski k. Polonisë*, § 45; *Górski k. Polonisë*, § 41).

2. Parime të përgjithshme

155. Pjesa e dytë e nenit 5 § 3 nuk u ofron autoriteteve gjyqësore asnjë zgjedhje tjetër përveç ose kalimit për gjykim brenda një afati të arsyeshëm, ose një lirimi të përkohshëm. Deri në dënimin e tij, personi i akuzuar duhet të quhet i pafajshëm dhe dispozita e analizuar ka në thelb si qëllim që të diktojë lirimin e përkohshëm sapo mbajtja në paraburgim pushon së qeni e arsyeshme.

156. Vazhdimi i ndalimit përligjet pra në një çështje të caktuar vetëm në qoftë se ka shenja konkrete që tregojnë një nevojë të vërtetë të interesit publik e cila, pavarësisht nga prezumimi i pafajësisë, ka epërsi mbi rregullin e respektimit të lirisë individuale të vendosur nga neni 5 i Konventës.

157. U takon në radhë të parë autoriteteve gjyqësore kombëtare të kujdesen që, në një çështje të caktuar, paraburgimi i vuajtur nga një i akuzuar të mos e tejkalojë një kohëzgjatje të arsyeshme. Për këtë qëllim, atyre u duhet që, duke marrë parasysh në mënyrën e duhur parimin e prezumimit të pafajësisë, t'i shqyrtojnë të gjitha rrethanat që e tregojnë ose e hedhin poshtë ekzistencën e asaj nevojë të lartpërmendur të interesit publik e cila e përlligj një përjashtim nga rregulli i vendosur prej nenit 5 dhe t'i pasqyrojnë ato në vendimet e tyre lidhur me kërkesat për lirim. Është kryesisht duke pasur parasysh arsyet e paraqitura në vendimet e lartpërmendura dhe mbi bazën e fakteve të pakundërshtuara të vëna në dukje nga i interesuari në ankimin e tij që Gjykata duhet të përcaktojë nëse ka pasur ose jo shkelje të nenit 5 § 3.

158. Vazhdimi i pasjes së arsyeve të besueshme për të dyshuar se personi i arrestuar ka kryer një vepër penale është një kusht *sine qua non* për ligjshmërinë e mbajtjes në paraburgim, por pas njëfarë kohe ai nuk mjafton më. Gjykata duhet të përcaktojë atëherë nëse arsyet e tjera të dhëna nga autoritetet gjyqësore vazhdojnë ta përlligjin heqjen e lirisë. Kur ato dalin se janë “me rëndësi” dhe “të mjaftueshme”, ajo kërkon të shohë për më tepër nëse autoritetet kombëtare kompetente e kanë trajtuar me një “shpejtësi të veçantë” ndjekjen e procedurës.

159. Me pak fjalë, juridiksionet e brendshme duhet të ushtrojnë një kontroll rreth mbajtjes në paraburgim të një personi për të garantuar lirimin e tij kur rrethanat nuk e përlligjin më heqjen e lirisë ndaj tij. Të paktën për një periudhë fillestare, ekzistenca e dyshimeve të arsyeshme mund ta përlligjë ndalimin, por vjen një moment kur këto nuk mjaftojnë më. Duke qenë se karakteri i arsyeshem i një periudhe paraburgimi nuk mund të vlerësohet në mënyrë abstrakte, por duhet të verifikohet për secilin rast në varësi të veçorive të çështjes, nuk ka kurrfarë periudhe fikse që të mund të zbatohet për çdo çështje (*McKay k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 41-45; *Bykov k. Ruisë* [DhM], §§ 61-64; *Idalov k. Ruisë* [DhM], §§ 139-141; shih gjithashtu *Labita k. Italisë* [DhM], §§ 152-153, dhe *Kudla k. Polonisë* [DhM], §§ 110-111).

160. Arsyet në të mirë ose kundër lirimit nuk duhet të jenë “të përgjithshme dhe abstrakte” (*Boicenco k. Moldavisë*, § 142; *Khoudoïorov k. Ruisë*, § 173), por të mbështeten në ato fakte të përpikta e në ato rrethana personale të paditësit të cilat e përlligjin ndalimin e tij (*Aleksanyan k. Ruisë*, § 179).

161. Mbajtja pothuajse automatikisht në paraburgim është në kundërshtim me garancitë e sanksionuara në nenin 5 § 3 (*Tase k. Rumanisë*, § 40).

162. Në këtë fushë, nuk duhet të përmbysët barra e provës për t'ia ngarkuar personit të ndaluar detyrimin që të provojë ekzistencën e arsyeve për ta liruar atë (*Bykov k. Ruisë* [DhM], § 64).

163. Nëse mund të ketë pasur rrethana me natyrë të tillë që ta përlligjin ndalimin e një personi, por ato nuk janë përmendur në vendimet e juridiksioneve të brendshme, nuk i takon Gjykatës t'i përcaktojë ato e t'u zërë vendin autoriteteve kombëtare që e kanë vendosur ndalimin e paditësit (po aty, § 66; *Giorgi Nikolaishvili k. Gjeorgjisë*, § 77). Mbi dhënien e drejtësisë mund të ushtrohet kontroll publik vetëm duke dhënë një vendim të arsyetuar (*Tase k. Rumanisë*, § 41).

3. Arsyet e mbajtjes në paraburgim

164. Jurisprudenca që rrjedh nga Konventa ka nxjerrë katër arsye kryesore të pranueshme për refuzimin e lirimit me kusht: a) rrezikun që i akuzuari të mos paraqitet në procesin e tij dhe b) rrezikun që, nëse lirohet, i akuzuari të ndërmarrë një veprim të dëmshëm për dhënien e drejtësisë, c) të kryejë vepra të tjera penale ose d) të prishë rendin publik (*Tiron k. Rumanisë*, § 37; *Smirnova k. Ruisë*, § 59; *Piruzyan k. Armenisë*, § 94).

a) Rreziku për arratisje

165. Rreziku për arratisje nuk mund të vlerësohet vetëm mbi bazën e ashpërsisë së masës së dënimit që mund të merret. Kjo gjë duhet të bëhet në varësi të një numri të caktuar elementesh të tjera të rëndësishme të cilat japin mundësi ose për ta vërtetuar ekzistencën e një rreziku të tillë, ose për ta bërë atë të duket aq i vogël saqë të mos e përligjë dot paraburgimin (*Panchenko k. Ruisë*, § 106).

166. Rreziku për arratisje duhet të vlerësohet në dritën e elementeve që lidhen me personalitetin e të interesuarit, me ndjenjën e tij morale, me strehimin, profesionin, burimet e tij financiare, me lidhjet e tij familjare dhe me lloje të tjera lidhjesh me vendin ku ai është në ndjekje (*Becciev k. Moldavisë*, § 58).

167. Vetëm mungesa e një vendbanimi të përhershëm nuk bën të lindë ndonjë rrezik për arratisje (*Sulaoja k. Estonisë*, § 64).

168. Rreziku për arratisje zvogëlohet detyrimisht sa më shumë zgjat koha e kaluar në paraburgim (*Neumeister k. Austrisë*, § 10).

169. Ndonëse masa se sa i rëndë është dënimi i mundshëm mund të merret parasysh për të përcaktuar nëse i akuzuari rrezikon t'i shmanget drejtësisë, vetëm ajo nuk mund të shërbejë për të përligjur periudha të gjata paraburgimi (*Idalov k. Ruisë* [DhM], § 145; *Garycki k. Polonisë*, § 47; *Chraidi k. Gjermanisë*, § 40; *Ilijkov k. Bullgarisë*, §§ 80-81).

170. Sado që, në përgjithësi, “gjendja e provave” është një element i cili mund të merret parasysh për të përcaktuar nëse ka pasur e nëse vazhdon të ketë prova të rënda fajësie, vetëm ajo nuk mund të përligjë një paraburgim të gjatë (*Dereci k. Turqisë*, § 38).

b) Pengimi i drejtësisë

171. Rreziku që i akuzuari të pengojë mbarëvajtjen e drejtësisë nuk mund të silltet si argument në mënyrë abstrakte: ai duhet të përforcohet me elemente provash faktike (*Becciev k. Moldavisë*, § 59).

172. Rreziku i trysnive të ushtruara ndaj dëshmitarëve është i pranueshëm në statet fillestare të procedurës (*Jarzynski k. Polonisë*, § 43).

173. Sidoqoftë, me kalimin e kohës, nevojat e ngutshme të hetimit nuk mjaftojnë më për të përligjur paraburgimin e një të pandehuri: normalisht, rreziqet e pretenduara zvogëlohen me kalimin e kohës, sa më shumë që kryhen hetime, regjistrohen deponime dhe bëhen verifikime (*Clooth k. Belgjikës*, § 43).

c) Recidiva

174. Serioziteti i një akuze mund t'i shtyjë autoritetet gjyqësore që ta vendosin e ta lënë të pandehurin në paraburgim për të penguar tentativa për vepra të tjera penale. Por duhet gjithashtu që edhe rrethanat e çështjes, e sidomos e kaluara dhe personaliteti i të interesuarit, ta bëjnë të besueshëm rrezikun dhe të përshtatshme masën (po aty, § 40).

175. Dënimet e mëparshme mund të jenë bazë për një frikë të arsyeshme që i akuzuari të kryejë një vepër tjetër penale (*Selçuk k. Turqisë*, § 34; *Matznetter k. Austrisë*, § 9).

176. Nga fakti që një person nuk ka as punë, as familje, nuk mund të dilet në konkluzionin se ai rrezikon të kryejë vepra të tjera penale (*Sulaoja k. Estonisë*, § 64).

d) Ruajtja e rendit publik

177. Pranohet se, për shkak të seriozitetit tyre të veçantë si edhe të kundërveprimit të publikut ndaj kryerjes së tyre, disa vepra penale mund të shkaktjnë trazira shoqërore të tilla që e përligjin një paraburgim, të paktën për njëfarë kohe. Në rrethana të jashtëzakonshme, ky element mund të merret pra parasysh në vështrim të Konventës, gjithsesi për aq sa e drejta e brendshme e njëj nocionin e trazirës ndaj rendit publik të shkaktuar nga një vepër penale.

178. Megjithatë, kjo arsye mund të çmohet si e rëndësishme dhe e mjaftueshme vetëm në qoftë se mbështetet në fakte të tilla që tregojnë se lirimi i të ndaluarit do ta trazonte realisht rendin publik. Përveç kësaj, paraburgimi mbetet i ligjshëm vetëm në qoftë se rendi publik mbetet efektivisht i kërcënuar; vazhdimi i tij nuk mund të shërbejë si dhënie para kohe e një mase dënimi me heqje lirie (*Letellier k. Francës*, § 51; *I.A. k. Francës*, § 104; *Prencipe k. Monaco*, § 79; *Tiron k. Rumanisë*, §§ 41-42).

4. Shpejtësia e veçantë

179. Natyra e ndërlikuar dhe veçoritë e hetimit janë elemente që duhet të merren parasysh për të kërkuar nëse autoritetet kombëtare kompetente kanë treguar një “shpejtësi të veçantë” në ndjekjen e procedurës (*Scott k. Spanjës*, § 74).

180. Shpejtësia e veçantë për të cilën një i akuzuar i paraburgosur ka të drejtë në shqyrtimin e rastit të tij nuk duhet t’i dëmtojë përpjekjet e magistratëve për ta përmbushur detyrën e tyre me kujdesin e duhur (*Shabani k. Zvicrës*, § 65; *Sadegül Özdemir k. Turqisë*, § 44).

5. Masat alternative

181. Kur vendosin nëse një person duhet të lirohet ose të paraburgoset, autoritetet duhet të kërkojnë nëse mos ka masa të tjera që do të bënin të mundur të siguronin paraqitjen e tij në proces (*Idalov k. Rusisë* [DhM], § 140). Neni 5 § 3 jo vetëm që e sanksionon “të drejtën për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm ose për t’u liruar në pritje të gjykimit”, por parashikon gjithashtu se “lirimi mund të kushtëzohet me një garanci që siguron paraqitjen e të interesuarit në seancë” (*Khoudoïorov k. Rusisë*, § 183; *Lelièvre k. Belgjikës*, § 97; *Shabani k. Zvicrës*, § 62).

6. Lirimi kundrejt garancisë pasurore

182. Garancia që ka parasysh neni 5 § 3 i Konventës është për të siguruar jo shlyerjen e dëmit, por veçanërisht paraqitjen e të akuzuarit në seancë. Prandaj, shumica e saj duhet të vlerësohet kryesisht “në raport me të interesuarin, me burimet e tij, me lidhjet e tij me personat që kërkohen të shërbejnë si dorëzanë dhe, e thënë troç, me besimin që mund të kihet se perspektiva e humbjes së garancisë pasurore ose e pasojave mbi dorëzanët në rast mosparaqitjeje në seancë do të veprojnë tek ai si një fren i mjaftueshëm për të mënjanuar çdolloj mendimi për arratisje” (*Mangouras k. Spanjës* [DhM], § 78; *Neumeister k. Austrisë*, § 14).

183. Nuk mund të kërkohet garanci pasurore për sa kohë që kanë epërsi disa arsye të cilat e përlligjin paraburgimin (*Muşuc k. Moldavisë*, § 42; *Aleksandr Makarov k. Rusisë*, § 139). Në qoftë se rreziku për arratisje mund të shmanget me anë të një garancie pasurore apo të një garancie tjetër, i akuzuari duhet liruar, duke e ditur që në rast se mund të parashikohet një masë më e lehtë dënimi, kjo gjë e pakëson rrezikun për arratisje dhe duhet të merret në konsideratë (*Vrenčev k. Serbisë*, §76). Autoritetet duhet t’i kushtojnë caktimit të një garancie pasurore të përshtatshme po aq kujdes sa edhe vendimit nëse mbetet e domosdoshme ose jo mbajtja e një personi në paraburgim (shih, ndër shumë precedentë të tjerë, *Piotr Osuch k. Polonisë*, § 39; *Bojilov k. Bullgarisë*, § 60; *Skrobol k. Polonisë*, § 57).

184. Përveç kësaj, shumica e garancisë duhet të përlligjet mirë në vendimin që e cakton atë (*Georgieva k. Bullgarisë*, §§ 15 e 30-31) dhe të mbajë parasysh burimet financiare të të interesuarit (*Hristova k. Bullgarisë*, § 111) si edhe aftësinë e tij për ta shlyer atë (*Toshev k. Bullgarisë*, §§ 69-73). Në disa rrethana, mbase nuk do të jetë e paarsyeshme që të merren

parasysh përmasat e dëmit që i vihet atij në ngarkim (*Mangouras k. Spanjës* [DhM], §§ 81 e 92).

185. Refuzimi automatikisht i një garancie pasurore në zbatim të ligjit, në mungesë të çdolloj kontrolli të gjyqtarit, është i papajtueshëm me garancitë e nenit 5 § 3 (*Piruzyan k. Armenisë*, §105; *S.B.C. k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 23-24).

7. Përlligjja e çdolloj periudhe paraburgimi

186. Neni 5 § 3 nuk mund të interpretohet sikur e lejon në mënyrë të pakushtëzuar paraburgimin me kusht që ai të mos tejkalojë njëfarë kohëzgjatje minimale. Autoritetet duhet të vërtetojnë në mënyrë bindëse se çdolloj periudhe paraburgimi, sado e shkurtër qoftë ajo, është e përlligjur (*Idalov k. Rosisë* [DhM], § 140; *Tase k. Rumanisë*, § 40; *Castravet k. Moldavisë*, § 33; *Belchev k. Bullgarisë*, § 82).

8. Paraburgimi i të miturve

187. Një i mitur mund të vendoset në paraburgim vetëm si masë e fundit: ky duhet të jetë sa më i shkurtër dhe, nëse është rreptësisht i domosdoshëm, të miturit duhet të jenë të ndarë nga të rriturit (*Nart k. Turqisë*, § 31; *Güveç k. Turqisë*, § 109).

D. E drejta që një gjykatë të vendosë brenda një afati të shkurtër rreth ligjshmërisë së ndalimit (neni 5 § 4)

Neni 5 § 4

“4. Çdo person të cilit i është hequr liria me anë të arrestimit ose ndalimit ka të drejtë të bëjë ankim në gjykatë, me qëllim që kjo e fundit të vendosë brenda një afati të shkurtër rreth ligjshmërisë së ndalimit të tij dhe të urdhërojë lirimin, në qoftë se ndalimi është i paligjshëm.”

1. Qëllimi i dispozitës

188. Neni 5 § 4 është *habeas corpus*-i i Konventës. Ai i jep çdo të ndaluar i të drejtën për të kërkuar që ndalimi i tij të kontrollohet menjëherë nga gjyqtari (*Mooren k. Gjermanisë* [DhM], § 106; *Rakevich k. Rosisë*, § 43).

189. Fakti që Gjykata nuk ka vënë re asnjë mospërmbushje të kërkesave të paragrafit 1 të nenit 5 nuk e përjashton atë nga detyrimi për të kontrolluar respektimin e paragrafit 4: fjala është për dy dispozita më vete dhe respektimi i së parës nuk nënkupton medoemos atë të së dytës (*Douiyeb k. Vendeve të Ulëta* [DhM], § 57; *Kolompar k. Belgjikës*, § 45).

2. Natyra e kontrollit të kërkuar

190. Në bazë të nenit 5 § 4, çdo person i arrestuar ose i ndaluar ka të drejtën për të kërkuar që gjyqtari të shqyrtojë respektimin e kërkesave lidhur me procedurën dhe themelin që janë të domosdoshme për “ligjshmërinë” e heqjes së lirisë ndaj tij, në kuptimin e nenit 5 § 1 të Konventës (shih, ndër shumë precedentë, *Idalov k. Rosisë* [DhM], § 161; *Reinprecht k. Austrisë*, § 31).

Nocioni i “ligjshmërisë” në kuptimin e nenit 5 § 4 ka të njëjtin kuptim si në nenin 5 § 1, aq sa çdo person i arrestuar ose i ndaluar ka të drejtën për të kërkuar që të kontrollohet ligjshmëria e ndalimit të tij jo vetëm në dritën e kërkesave të së drejtës së brendshme, por

edhe në atë të Konventës, të parimeve themelore që sanksionohen aty dhe të qëllimit të kufizimeve të lejuara nga neni 5 § 1 (*Suso Musa k. Maltës*, § 50).

191. Mënyrat e një kontrolli gjyqësor që i përmbush kërkesat e nenit 5 § 4 mund të ndryshojnë nga njëra fushë në tjetrën dhe do të varen nga lloji i heqjes së lirisë në fjalë (*M.H. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 75).

192. Nuk përjashtohet që respektimi i kërkesave të nenit 5 § 4 të mund të garantohet nga një sistem rishqyrtimi periodik automatik i ligjshmërisë së një ndalimi nga ana e gjyqtarit. Sidoqoftë, nëse vendoset një sistem kontrolli automatik, vendimet që shprehen rreth ligjshmërisë së ndalimit duhet të vijojnë në “intervale të arsyeshme” (*Abdulkanov k. Rusisë*, §§ 209 e 212-214, për një vështrim të shpejtë të jurisprudencës në fushën e ndalimeve që u përkasin pikave a), c), e) dhe f) të nenit 5 § 1).

193. Në qoftë se një person ndalohet në bazë të nenit 5 § 1 c), “gjykata” duhet të ketë mundësi të shqyrtojë nëse, po ose jo, ka elemente të mjaftueshme për të ngjallur një dyshim të arsyeshëm se ai ka kryer një vepër penale, sepse ekzistenca e një dyshimi të tillë është thelbësore për “ligjshmërinë” e ndalimit të tij në vështrimin e Konventës (*Nikolova k. Bullgarisë* [DhM], § 58).

194. Kur një personi i hiqet liria pas shpalljes së një dënimi nga një gjykatë kompetente, kontrolli i kërkuar nga neni 5 § 4 është i përfshirë në vendimin e dhënë në përfundim të procesit (*De Wilde, Ooms e Versyp k. Belgjikës*, § 76) dhe nuk kërkohet asnjë kontroll tjetër. Megjithatë, në qoftë se arsyeja që e përlligj heqjen e lirisë mund të ndryshojë me kalimin e kohës, duhet të ekzistojë mundësia për ankim pranë një organi që i përmbush kërkesat e nenit 5 § 4 (*Kafkaris k. Qipros* (vend. pran.), § 58).

195. Neni 5 § 4 i jep mundësi çdo të ndaluarit që t’i kërkojë një “gjykatë” kompetente të marrë vendim “brenda një afati të shkurtër” rreth pikës nëse heqja e lirisë ndaj tij është bërë apo jo “e paligjshme” në dritën e elementeve të reja të shfaqura pas vendimit fillestar që e urdhëron këtë masë (*Abdulkanov k. Rusisë*, § 208; *Azimov k. Rusisë*, §§ 151-152).

196. Çdo i sëmurë mendor i shtruar me detyrim në një institucion psikiatrik për një periudhë të gjatë duhet të ketë mundësi që ta kundërshtojë në rrugë gjyqësore “në intervale të arsyeshme” ligjshmërinë e ndalimit të tij (*M.H. k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 77, për një përmbledhje të kohëve të fundit të parimeve të zbatueshme). Një sistem kontrolli periodik vetëm me nismën e autoriteteve është i pamjaftueshëm në vetvete (*X. k. Finlande*, § 170; *Raudevs k. Letonisë*, § 82).

197. Kriteret e “ligjshmërisë” së një “ndalimi” në kuptimin e nenit 5 § 1 e) nënkuptojnë që shqyrtimi i ligjshmërisë së garantuar nga neni 5 § 4 kur është fjala për mbajtjen në shtrim të detyruar të një pacienti të sëmurë mendor duhet të mbështetet te gjendja e tanishme shëndetësore e pacientit, duke përfshirë aty rrezikshmërinë e tij ose jo, ashtu siç del ajo nga ekzaminime mjekësore të përditësuara, dhe jo te ngjarje të kaluara në zanafillë të vendimit fillestar për shtrim të detyruar (*Juncal k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend. pran.), § 30; *Ruiz Rivera k. Zvicrës*, § 60; *H.W. k. Gjermanisë*, § 107).

198. Me “gjykatë” tek e cila i ndaluarit duhet të ketë qasje, neni 5 § 4 nuk nënkupton medoemos një juridiksion të llojit klasik, të përfshirë në strukturat e zakonshme gjyqësore të vendit (*Weeks k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 61). Kjo gjykatë duhet megjithatë të jetë një organ “me natyrë gjyqësore” që ofron disa garanci procedurale. Ajo duhet të jetë pra e pavarur jo vetëm nga ekzekutivi, por edhe nga palët në mosmarrëveshje (*Stephens k. Maltës* (nr. 1), § 95).

199. Për të përmbushur kërkesat e Konventës, kontrolli i gjyqtarit kombëtar duhet të respektojë si normat formale ashtu edhe ato materiale të legjislacionit kombëtar dhe të ushtrohet për më tepër në përputhje me qëllimin e nenit 5: të mbrojë individin nga arbitrariteti (*Koendjibharie k. Vendeve të Ulëta*, § 27).

200. Neni 5 § 4 nuk i detyron shtetet kontraktuese që të vendosin një shkallë të dyfishtë juridiksioni për shqyrtimin e ligjshmërisë së ndalimit. Megjithatë, një shtet që pajiset me një sistem të tillë duhet që në parim t’u japë të ndaluarve edhe në apel të njëjtat garanci ashtu si në shkallë të parë (*Kučera k. Sllovakisë*, § 107; *Navarra k. Francës*, § 28; *Toth k. Austrisë*, § 84).

201. Neni 5 § 4 i Konventës nuk vë gjyqtarit të cilit i është drejtuar një ankim kundër një ndalimi detyrimin për të studiuar secilin nga argumentet e paraqitura nga i ndaluari. Megjithatë, gjyqtari nuk mund t’i konsiderojë si pa rëndësi apo të mos i marrë parasysh disa fakte konkrete që përmenden nga i ndaluari e që mund të hedhin një dyshim mbi ekzistencën e kushteve të domosdoshme për “ligjshmëri”, në kuptimin e Konventës, të heqjes së lirisë (*Ilijkov k. Bullgarisë*, § 94).

202. “Gjykata” duhet të ketë kompetencën për të urdhëruar lirimin nëse ajo gjykon që ndalimi është i paligjshëm: një kompetencë e thjeshtë për rekomandim është e pamjaftueshme (*Benjamin e Wilson k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§33-34).

3. *Garancitë procedurale*

203. Kërkesa për drejtësi procedurale që rrjedh nga neni 5 § 4 nuk dikton që të zbatohen kritereve uniforme e të pandryshueshme, të pavarura nga konteksti, nga faktet dhe nga rrethanat e çështjes. Ndonëse procedura që lidhet me nenin 5 § 4 nuk duhet të shoqërohet gjithmonë me garanci të njëjta si ato që porosit neni 6 për mosmarrëveshjet civile ose penale, ajo duhet të ketë një karakter gjyqësor dhe t’i ofrojë individit të interesuar garanci të përshtatura sipas natyrës së heqjes së lirisë për të cilën ai ankohet (*A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 203; *Idalov k. Rusisë* [DhM], § 161).

204. Për çdo person ndalimi i të cilit i takon fushës së zbatimit të nenit 5 § 1 c), kërkohet patjetër një seancë (*Nikolova k. Bullgarisë* [DhM], § 58). Mundësia e një të ndaluarit për t’u dëgjuar vetë personalisht ose nëpërmjet njëfarë trajte përfaqësimi figuron në disa raste midis garancive themelore procedurale që zbatohen në fushën e heqjes së lirisë (*Kampanis k. Greqisë*, § 47).

Megjithatë, neni 5 § 4 nuk kërkon që një i ndaluar të dëgjohet sa herë që ai paraqet një ankim kundër mbajtjes së tij në paraburgim, por ai duhet të ketë mundësinë që ta ushtrojë në intervale të arsyeshme të drejtën për t’u dëgjuar (*Çatal k. Turqisë*, § 33; *Altinok k. Turqisë*, § 45).

205. Procedura duhet të jetë me ballafaqim dhe ta garantojë në të gjitha rastet “barazinë e armëve” midis palëve (*Reinprecht k. Austrisë*, § 31; *A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 204). Në rastet e paraburgimit, të dyshuarit të privuar nga liria duhet t’i jepet një rast i vërtetë për t’i kundërshtuar elementet që janë në zanafillë të akuzave të ngritura kundër tij, sepse vazhdimi i dyshimeve të arsyeshme se ai ka kryer një vepër penale është një kusht *sine qua non* për ligjshmërinë e mbajtjes së tij në paraburgim. Kjo kërkesë mund ta detyrojë gjykatën kompetente që të dëgjojë ata dëshmitarë deponimet e të cilëve duken, në pamje të parë, se mund të ndikojnë në mënyrë vendimtare mbi ligjshmërinë e mbajtjes në paraburgim (*Turcan k. Moldavisë*, §§ 67-70).

Barazia e armëve nuk garantohet në qoftë se paditësit, ose avokatit të tij, i refuzohet qasja te ato dokumente të dosjes hetimore të cilat janë thelbësore për të kundërshtuar në mënyrë efektive ligjshmërinë e paraburgimit (*Ovsjannikov k. Estonisë*, § 72; *Fodale k. Italisë*; *Korneykova k. Ukrainës*, § 68). Nganjëherë është gjithashtu thelbësore që i interesuari të ketë jo vetëm mundësinë për t’u dëgjuar personalisht, por edhe që ai të përfitojë nga ndihma efektive e avokatit të tij (*Cernák k. Sllovakisë*, § 78).

206. Parimet e ballafaqimit dhe të barazisë së armëve duhet të respektohen që të dyja edhe në apel (*Çatal k. Turqisë*, §§ 33-34 dhe çështjet që citohen aty).

4. Kërkesa për “shpejtësi”

207. Duke u garantuar të ndaluarve një të drejtë ankimi për të kundërshtuar ligjshmërinë e burgosjes së tyre, neni 5 § 4 sanksionon gjithashtu të drejtën e tyre që, pasi është vendosur një procedurë e tillë, të marrin brenda një afati të shkurtër një vendim gjyqësor lidhur me ligjshmërinë e ndalimit të tyre dhe që i jep fund këtij ndalimi në qoftë se ai del që është i paligjshëm (*Idalov k. Ruisë* [DhM], § 154; *Baranowski k. Polonisë*, § 68). Në çdo rast, është e udhës që të vlerësohet në dritën e rrethanave të çështjes nëse është respektuar me të vërtetë e drejta për një vendim të shpejtë (*Rehbock k. Sllovënie*, § 84).

208. Mundësia për një ankim në rrugë gjyqësore duhet të ofrohet që në momentin e ndalimit të të interesuarit dhe, nëse është nevoja, më pas në intervale të arsyeshme (*Molotchko k. Ukrainës*, § 148; *Varbanov k. Bullgarisë*, § 45; *Kurt k. Turqisë*, § 123).

209. Shprehja “brenda një afati të shkurtër” (“*speedily*” në anglisht) shënon një urgjencë më të vogël sesa fjala “menjëherë” (“*promptly*” në anglisht) (*E. k. Norvegjisë*, § 64; *Brogan me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 59).

Megjithatë, në qoftë se vendimi që urdhëron ndalimin e një personi është dhënë nga një autoritet jogjyqësor dhe jo nga ndonjë gjykatë, kriteri i “shpejtësisë” së kontrollit gjyqësor në kuptimin e nenit 5 § 4 afrohet më shumë me kriterin e “menjëhershmerisë” në kuptimin e nenit 5 § 3 (*Shcherbina k. Ruisë*, §§ 65-70, ku një afat prej gjashtëmbëdhjetë ditësh për të kontrolluar nga gjyqtari vendimin e prokurorit që urdhëronte ndalimin e paditësit është gjykuar si i tepruar).

210. Kriteri i “shpejtësisë” është më pak i rreptë kur është fjala për një procedurë në shkallë apeli (*Abdulkanov k. Ruisë*, § 198). Në qoftë se një vendim fillestar ndalimi është dhënë nga një gjykatë përmes një procedure që i ofron garancitë e duhura për një proces të drejtë, Gjykata është e prirë të tolerojë afate rishqyrtimi më të gjata në procedurën pranë juridiksionit të shkallës së dytë (*Shcherbina k. Ruisë*, § 65).

a) Periudha që duhet të merret në konsideratë

211. Gjykata merr si pikënisje datën e hartimit të kërkesës për lirim ose të paraqitjes së ankimit. Periudha që duhet të llogaritet merr fund në momentin kur është marrë vendimi i formës së prerë rreth ligjshmërisë së ndalimit të paditësit, duke përfshirë aty edhe procedurat në apel (*Sanchez-Reisse k. Zvicrës*, § 54; *E. k. Norvegjisë*, § 64).

212. Në qoftë se nevojitet një ankim administrativ përpara se të mund të veprohet në rrugë gjyqësore, afati fillon të llogaritet që nga data e paraqitjes së ankimit pranë administratës (*Sanchez-Reisse k. Zvicrës*, § 54).

213. Në rast se procedura është ndjekur pranë dy shkallësh juridiksioni, ajo duhet të shqyrtohet në tërësinë e saj me qëllim që të përcaktohet nëse është respektuar kërkesa për “shpejtësi” (*Hutchison Reid k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 78; *Navarra k. Francës*, § 28).

b) Elemente që duhet të merren parasysh në shqyrtimin e respektimit të kërkesës për shpejtësi

214. Shprehja “brenda një afati të shkurtër” nuk mund të përkufizohet në mënyrë abstrakte. Ashtu si edhe për kërkesën për “afat të arsyeshëm” që figuron në nenet 5 § 3 dhe 6 § 1, nevojitet të bëhet një vlerësim në dritën e rrethanave të çështjes (*R.M.D. k. Zvicrës*, § 42).

215. Për të verifikuar nëse është respektuar kërkesa për afat të shkurtër që figuron në nenin 5 § 4, mund të merren në konsideratë disa elemente të krahasueshme me ato që luajnë rol në shqyrtimin e kërkesës për proces brenda një afati të arsyeshëm në fushën e neneve 5 § 3 dhe 6 § 1, për shembull shpejtësia e treguar nga autoritetet, zvarritjet e shkaktuara nga i

ndaluar, si edhe çdolloj elementi tjetër që ka sjellë një vonesë e që nuk e ngarkon shtetin me përgjegjësi (*Mooren k. Gjermanisë* [DhM], § 106; *Kolompar k. Belgjikës*, § 42).

216. Në qoftë se, për çështjet që kanë të bëjnë me nenin 6 § 1, mund të mendohet se një kohëzgjatje njëvjeçare për çdo shkallë juridiksioni mund të shërbejë si normë e përafërt, për nenin 5 § 4, i cili prek çështje lirie, kërkohet shpejtësi e veçantë (*Panchenko k. Rosisë*, § 117). Sa herë që luhet me lirinë e një individi, Gjykata zbaton kritere shumë të rrepta për të përcaktuar nëse shteti, ashtu siç e ka për detyrim, ka marrë vendim brenda një afati të shkurtër rreth ligjshmërisë së ndalimit (shih, për shembull, *Kadem k. Maltës*, §§ 44-45, ku Gjykata e ka gjykuar si të tepruar një afat prej shtatëmbëdhjetë ditësh të përdorur për të marrë vendim rreth ligjshmërisë së ndalimit të paditësit, dhe *Mamedova k. Rosisë*, § 96, ku afatet e shqyrtimit në apel – ndër të tjera, prej njëzet e gjashtë ditësh – janë gjykuar në kundërshtim me kërkesën për “shpejtësi”).

217. Në qoftë se kjo përçapje ngre pikëpyetje të koklavitura – për shembull, lidhur me gjendjen shëndetësore të të ndaluarit –, këto të fundit mund të merren parasysh për të çmuar se çfarë është një kohëzgjatje “e arsyeshme” në fushën e nenit 5 § 4. Megjithatë, edhe në rastet e koklavitura, ka disa elemente që i detyrojnë autoritetet të marrin vendim me një shpejtësi të veçantë, sidomos prezumimi i pafajësisë kur është fjala për një paraburgim (*Frasik k. Polonisë*, § 63; *Jablonski k. Polonisë*, §§ 91-93).

218. Paraburgimi në fushën penale kërkon intervale të shkurtra midis rishqyrtimeve (*Bezicheri k. Italisë*, § 21).

219. Në qoftë se koha e shpenzuar për të marrë vendim është *a priori* e papajtueshme me kërkesën për shpejtësi, Gjykata do t’i kërkojë shtetit që të japë shpjegime për këto ngadalësi ose që t’i përlligjë ato me arsye të jashtëzakonshme (*Musiał k. Polonisë* [DhM], § 44; *Koendjibharie k. Vendeve të Ulëta*, § 29).

220. Një periudhë mosveprimi nga ana e autoriteteve gjyqësore nuk përlligjet dot as me një ngarkesë të tepruar pune, as me një periudhë pushimesh (*E. k. Norvegjisë*, § 66; *Bezicheri c. Italisë*, § 25).

E. E drejta për dëmshpërblim në rast ndalimi të paligjshëm (neni 5 § 5)

Neni 5 § 5

“5. Çdo person që ka rënë viktimë e një arrestimi ose ndalimi në kundërshtim me dispozitat e këtij neni ka të drejtë për dëmshpërblim.”

1. Zbatueshmëria

221. E drejta për dëmshpërblim e parashtruar në paragrafin 5 supozon që një shkelje e njërit nga paragrafët e tjerë të jetë vërtetuar nga një autoritet kombëtar ose nga Gjykata (shih, ndër shumë precedentë të tjerë, *N.C. k. Italisë* [DhM], § 49; *Pantea k. Rumanisë*, § 262; *Vachev k. Bullgarisë*, § 78).

222. Në mungesë konstatimi prej një autoriteti kombëtar të një shkeljeje të njërit cilido nga paragrafët e tjerë të nenit 5, qoftë drejtpërdrejt, qoftë në substancë, ekzistencën e saj duhet ta vërtetojë fillimisht vetë Gjykata, që neni 5 § 5 të mund të zbatohet (shih, për shembull, *Nechiporuk e Yonkalo k. Ukrainës*, §§ 227 et 229; *Yankov k. Bullgarisë*, §§ 190-193).

223. Zbatueshmëria e nenit 5 § 5 nuk është në varësi të një konstatimi paligjshmërie prej një autoriteti të brendshëm, as të elementeve që provojnë se, pa atë shkelje, i interesuari do të

ishte liruar (*Blackstock k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 51; *Waite k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 74). Sado që arrestimi ose ndalimi mund të jetë në përputhje me të drejtën e brendshme, ai mund të jetë në kundërshtim me nenin 5 dhe atëherë mund të zbatohet neni 5 § 5 (*Harkmann k. Estonisë*, § 50).

2. Ankimi gjyqësor

224. Neni 5 § 5 krijon një të drejtë të drejtpërdrejtë dhe të mbrojtshme përpara gjyqtarit kombëtar (*A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 229; *Storck k. Gjermanisë*, § 122).

3. Ekzistenca e së drejtës për dëmshpërblim

225. Neni 5 § 5 respektohet atëherë kur është e mundur të kërkohet dëmshpërblim për një heqje lirie të bërë në kushte të kundërta me paragrafët 1, 2, 3 ose 4 të nenit 5 (shih precedentët e kohëve të fundit *Michalák k. Sllovakisë*, § 204; *Lobanov k. Rosisë*, § 54).

226. Një e drejtë e mbrojtshme për dëmshpërblim duhet të ekzistojë edhe përpara ashtu si dhe pas vendimit të Gjykatës (*Stanev k. Bullgarisë* [DhM], §§ 183-184; *Brogan me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 67).

227. Gëzimi efektiv i së drejtës për dëmshpërblim duhet të jetë i garantuar në një shkallë të mjaftueshme sigurie (shih, për shembull, *Ciulla k. Italisë*, § 44; *Sakik me të tjerë k. Turqisë*, § 60). Dëmshpërblimi duhet të jetë i mundshëm edhe në teori (*Dubovik k. Ukrainës*, § 74) po aq sa në praktikë (*Chitayev e Chitayev k. Rosisë*, § 195).

228. Nëse u paraqitet një kërkesë për dëmshpërblim të këtij lloji, autoritetet kombëtare janë të detyruara që ta interpretojnë e ta zbatojnë të drejtën e brendshme në frymën e nenit 5, pa formalizëm të tepruar (*Shulgin k. Ukrainës*, § 65; *Houtman e Meeus k. Belgjikës*, § 46).

4. Natyra e dëmshpërblimit

229. E drejta për dëmshpërblim është kryesisht me natyrë financiare. Ajo nuk jep kurrfarë të drejte për të fituar lirimin e të ndaluarit, përderisa kjo pikë përcaktohet nga neni 5 § 4 (*Bozano k. Francës*, vendim i Komisionit).

230. Marrja parasyshe e një periudhe paraburgimi për të shmangur pagesën e një gjobe nuk ka vlerë dëmshpërblimi në kuptimin e nenit 5 § 5, sepse atëherë nuk është fjala për një masë me natyrë financiare (*Włoch k. Polonisë (nr. 2)*, § 32).

5. Ekzistenca e një dëmi

231. Neni 5 § 5 nuk ua ndalon shteteve kontraktuese që ta kushtëzojnë dhënien e një zhdëmtimi me vërtetimin, nga ana e të interesuarit, të një dëmi të shkaktuar nga shkelja. Nuk mund të ketë “dëmshpërblim” që qoftë se nuk ka asnjë dëm material ose moral për të dëmshpërblyer (*Wassink k. Vendeve të Ulëta*, § 38).

232. Sidoqoftë, një formalizëm i tepruar për sa i përket provës që duhet sjellë lidhur me një dëm moral të shkaktuar nga një ndalim i paligjshëm bie në kundërshtim me të drejtën për dëmshpërblim (*Danev k. Bullgarisë*, §§ 34-35).

6. Shuma e zhdëmtimit

233. Neni 5 § 5 nuk i jep të drejtë paditësit për asnjë shumë të veçantë në cilësinë e dëmshpërblimit (*Damian-Burueana e Damian k. Rumanisë*, § 89; *Şahin Çağdaş k. Turqisë*, § 34).

234. Megjithatë, një zhdëmtim i papërfillshëm ose i shpërpjesëtuar në krahasim me seriozitetin e shkeljes nuk do të ishte në përputhje me kërkesat e nenit 5 § 5 sepse do ta kthente në teorike dhe të rreme të drejtën e garantuar nga këto dispozita (*Cumber k. Mbretërisë së Bashkuar*, vendim i Komisionit; *Attard k. Maltës* (vend. pran.)).

235. Shuma e zhdëmtimit nuk mund të jetë në mënyrë të konsiderueshme më e vogël sesa ajo që do të jepte Gjykata në raste të ngjashme (*Ganea k. Moldavisë*, § 30; *Cristina Boicenco k. Moldavisë*, § 43).

LISTA E ÇËSHTJEVE TË CITUARA

Jurisprudenca e cituar në këtë udhëzues u referohet disa vendimeve të dhëna nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, si edhe disa vendimeve e raporteve të Komisionit Evropian të të Drejtave të Njeriut.

Përveçse kur ka ndonjë shënim të veçantë të vënë pas emrit të çështjes, referenca e cituar është ajo e një vendimi për themelin të dhënë nga një dhomë e Gjykatës. Shënimi “(vend. pran.)” i referohet një vendimi për pranueshmërinë të Gjykatës, kurse shënimi “[DhM]” do të thotë se çështja është gjykuar nga Dhoma e Madhe.

Hiperlidhjet e çështjeve të cituara në versionin elektronik të këtij udhëzuesi shpjen drejt bazës së të dhënave HUDOC (<<http://hudoc.echr.coe.int>>) e cila lejon qasje në jurisprudencën e Gjykatës (vendime Dhome të Madhe, Dhome e Komiteti, vendime për pranueshmërinë, çështje të njoftuara, mendime këshillimore dhe përmbledhje juridike të nxjerra nga Shënimi informativ rreth jurisprudencës), të Komisionit (vendime e raporte) dhe të Komitetit të Ministrave (rezoluta).

Gjykata i jep vendimet e saj në anglisht ose në frëngjisht, dy gjuhët e saj zyrtare. Baza e të dhënave HUDOC jep gjithashtu qasje te përkthime në afërsisht tridhjetë gjuhë jozyrtare, përveç gjuhëve zyrtare, të disa prej çështjeve kryesore të Gjykatës. Përveç kësaj, ajo përmban lidhje drejt rreth njëqind përmbledhjesh jurisprudence në linjë të prodhuara nga të tretë.

—A—

- A. me të tjerë k. Bullgarisë*, nr. 51776/08, 29 nëntor 2011
A. me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 3455/05, GjEDNj 2009
Abdulkhanov k. Rosisë, nr. 14743/11, 2 tetor 2012
Adamov k. Zvicrës, nr. 3052/06, 21 qershor 2011
Airey k. Irlandës, nr. 6289/73, vendim i Komisionit i 7 korrikut 1977, Vendime dhe raporte (VR) 8
Aleksandr Makarov k. Rosisë, nr. 15217/07, 12 mars 2009
Aleksanyan k. Rosisë, nr. 46468/06, 22 dhjetor 2008
Altınok k. Turqisë, nr. 31610/08, 29 nëntor 2011
Ambruszkiewicz k. Polonisë, nr. 38797/03, 4 maj 2006
Amie me të tjerë k. Bullgarisë, nr. 58149/08, 12 shkurt 2013
Amuur k. Francës, 25 qershor 1996, *Përmbledhje vendimesh* 1996-III
Angelova k. Bullgarisë, nr. 38361/97, GjEDNj 2002-IV
Aquilina k. Maltës [DhM], nr. 25642/94, GjEDNj 1999-III
Ashingdane k. Mbretërisë së Bashkuar, 28 maj 1985, seria A nr. 93
Assanidzé k. Gjeorgjisë [DhM], nr. 71503/01, GjEDNj 2004-II
Assenov me të tjerë k. Bullgarisë, 28 tetor 1998, *Përmbledhje* 1998-VIII
Attard k. Maltës (vend. pran.), nr. 46750/99, 28 shtator 2000
Austin me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 39692/09, 40713/09 e 41008/09, 15 mars 2012
Azimov k. Rosisë, nr. 67474/11, 18 prill 2013

—B—

- B. k. Austrisë*, 28 mars 1990, seria A nr. 175
Baranowski k. Polonisë, nr. 28358/95, GjEDNj 2000-III
Becciev k. Moldavisë, nr. 9190/03, 4 tetor 2005
Beiere k. Letonisë, nr. 30954/05, 29 nëntor 2011

Bejaoui k. Greqisë, nr. 23916/94, vendim i Komisionit i 6 prillit 1995
Belchev k. Bullgarisë, nr. 39270/98, 8 prill 2004
Belevitskiy k. Rosisë, nr. 72967/01, 1 mars 2007
Benham k. Mbretërisë së Bashkuar, 10 qershor 1996, *Përmbledhje* 1996-III
Benjamin e Wilson k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 28212/95, 26 shtator 2002
Bergmann k. Estonisë, nr. 38241/04, 29 maj 2008
Bezicheri k. Italisë, 25 tetor 1989, seria A nr. 164
Blackstock k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 59512/00, 21 qershor 2005
Boicenco k. Moldavisë, nr. 41088/05, 11 korrik 2006
Bojilov k. Bullgarisë, nr. 45114/98, 22 dhjetor 2004
Bollan k. Mbretërisë së Bashkuar (vend. pran.), nr. 42117/98, GjEDNj 2000-V
Bordovskiy k. Rosisë, nr. 49491/99, 8 shkurt 2005
Bouamar k. Belgjikës, 29 shkurt 1988, seria A nr. 129
Bozano k. Francës, nr. 9990/82, vendim i Komisionit i 15 majit 1984, VR 39
Bozano k. Francës, 18 dhjetor 1986, seria A nr. 111
Brand k. Vendeve të Ulëta, nr. 49902/99, 11 maj 2004
Brega me të tjerë k. Moldavisë, nr. 61485/08, 24 janar 2012
Brincat k. Italisë, 26 nëntor 1992, seria A nr. 249-A
Brogan me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, 29 nëntor 1988, seria A nr. 145-B
Bykov k. Rosisë [DhM], nr. 4378/02, 10 mars 2009

—C—

Çağdaş Şahin k. Turqisë, nr. 28137/02, 11 prill 2006
Calmanovici k. Romania, nr. 42250/02, 1 korrik 2008
Castravet k. Moldavisë, nr. 23393/05, 13 mars 2007
Çatal k. Turqisë, nr. 26808/08, 17 prill 2012
Cernák k. Sllovakisë, nr. 36997/08, 17 dhjetor 2013
Chahal k. Mbretërisë së Bashkuar, 15 nëntor 1996, *Përmbledhje* 1996-V
Chamaïev me të tjerë k. Gjeorgjisë dhe Rosisë, nr. 36378/02, GjEDNj 2005-III
Chitaïev e Chitaïev k. Rosisë, nr. 59334/00, 18 janar 2007
Chraidi k. Gjermanisë, nr. 65655/01, GjEDNj 2006-XII
Chtoukatourov k. Rosisë, nr. 44009/05, GjEDNj 2008
Ciulla k. Italisë, 22 shkurt 1989, seria A nr. 148
Clooth k. Belgjikës, 12 dhjetor 1991, seria A nr. 225
Čonka k. Belgjikës, nr. 51564/99, GjEDNj 2002-I
Creangă k. Rumanisë [DhM], nr. 29226/03, 23 shkurt 2012
Cristina Boicenco k. Moldavisë, nr. 25688/09, 27 shtator 2011
Cumber k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 28779/95, vendim i Komisionit i 27 nëntorit 1996

—D—

D.D. k. Lituanisë, nr. 13469/06, 14 shkurt 2012
D.G. k. Irlandës, nr. 39474/98, GjEDNj 2002-III
Dacosta Silva k. Spanjës, nr. 69966/01, GjEDNj 2006-XIII
Damian-Burueana e Damian k. Rumanisë, nr. 6773/02, 26 maj 2009
Danev k. Bullgarisë, nr. 9411/05, 2 shtator 2010
De Jong, Baljet e Van den Brink k. Vendeve të Ulëta, 22 maj 1984, seria A nr. 77
Delcourt k. Belgjikës, nr. 2689/65, vendim i Komisionit i 7 shkurtit 1967 i cituar në raportin e Komisionit të 1 tetorit 1968
Del Rio Prada k. Spanjës [DhM], nr. 42750/09, GjEDNj 2013
Dereci k. Turqisë, nr. 77845/01, 24 maj 2005

De Wilde, Ooms e Versyp k. Belgjikës, 18 qershor 1971, seria A nr. 12
Dikme k. Turqisë, nr. 20869/92, GjEDNj 2000-VIII
Douiyeby k. Vendeve të Ulëta [DhM], nr. 31464/96, 4 gusht 1999
Drozd e Janousek k. Francës dhe Spanjës, 26 qershor 1992, Seria A nr. 240
Dubovik k. Ukrainës, nr. 33210/07 e 41866/08, 15 tetor 2009

—E—

E. k. Norvegjisë, 29 gusht 1990, seria A nr. 181-A
El-Masri k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë [DhM], nr. 39630/09, GjEDNj 2012
Elçi me të tjerë k. Turqisë, nr. 23145/93 e 25091/94, 13 nëntor 2003
Engel me të tjerë k. Vendeve të Ulëta, 8 qershor 1976, seria A nr. 22
Enhorn k. Suedisë, nr. 56529/00, GjEDNj 2005-I
Epple k. Gjermanisë, nr. 77909/01, 24 maj 2005
Erdagöz k. Turqisë, nr. 21890/93, 22 tetor 1997, *Përmbledhje* 1997-VI
Erkalo k. Vendeve të Ulëta, 2 shtator 1998, *Përmbledhje* 1998-VI

—F—

Farhad Aliyev k. Azerbajxhanit, nr. 37138/06, 9 nëntor 2010
Fodale k. Italisë, nr. 70148/01, GjEDNj 2006-VII
Foka k. Turqisë, nr. 28940/95, 24 qershor 2008
Fox, Campbell e Hartley k. Mbretërisë së Bashkuar, 30 gusht 1990, seria A nr. 182
Frasik k. Polonisë, nr. 22933/02, GjEDNj 2010
Freda k. Italisë, nr. 8916/80, vendim i Komisionit i 7 tetorit 1980, VR 21

—G—

Gahramanov k. Azerbajxhanit (vend. pran.), nr. 26291/06, 15 tetor 2013
Ganea k. Moldavisë, nr. 2474/06, 17 maj 2011
G.K. k. Polonisë, nr. 38816/97, 20 janar 2004
Gaidjurgis k. Lituanisë (vend. pran.), nr. 49098/99, 16 qershor 2001
Galstyan k. Armenisë, nr. 26986/03, 15 nëntor 2007
Garycki k. Polonisë, nr. 14348/02, 6 shkurt 2007
Gasiņš k. Letonisë, nr. 69458/01, 19 prill 2011
Gatt k. Maltës, nr. 28221/08, GjEDNj 2010
Gebre-medhin [Gaberamadhiën] k. Francës, nr. 25389/05, GjEDNj 2007-II
Georgieva k. Bullgarisë, nr. 16085/02, 3 korrik 2008
Gillan e Quinton k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 4158/05, GjEDNj 2010
Giorgi Nikolaishvili k. Gjeorgjisë, nr. 37048/04, 13 janar 2009
Giulia Manzoni k. Italisë, 1 korrik 1997, *Përmbledhje* 1997-IV
Glien k. Gjermanisë, nr. 7345/12, 28 nëntor 2013
Górski k. Polonisë, nr. 28904/02, 4 tetor 2005
Güveç k. Turqisë, nr. 70337/01, GjEDNj 2009 (pjesë të zgjedhura)
Gutsanovi k. Bullgarisë, nr. 34529/10, GjEDNj 2013
Guzzardi k. Italisë, 6 nëntor 1980, seria A nr. 39

—H—

H.L. k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 45508/99, GjEDNj 2004-IX
H.M. k. Zvicrës, nr. 39187/98, GjEDNj 2002-II
H.W. k. Gjermanisë, nr. 17167/11, 19 shtator 2013

Harkmann k. Estonisë, nr. 2192/03, 11 korrik 2006
Hilda Hafsteinsdóttir k. Islande, nr. 40905/98, 8 qershor 2004
Hood k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 27267/95, GjEDNj 1999-I
Houtman e Meeus k. Belgjikës, nr. 22945/07, 17 mars 2009
Hristova k. Bullgarisë, nr. 60859/00, 7 dhjetor 2006
Huber k. Zvicrës, 23 tetor 1990, seria A nr. 188
Hutchison Reid k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 50272/99, GjEDNj 2003-IV

—I—

I.A. k. Francës, 23 shtator 1998, *Përmbledhje* 1998-VII
I.I. k. Bullgarisë, nr. 44082/98, 9 qershor 2005
Ichin me të tjerë k. Ukrainës, nr. 28189/04 e 28192/04, 21 dhjetor 2010
Idalov k. Ruisë [DhM], nr. 5826/03, 22 maj 2012
Ilaşcu me të tjerë k. Moldavisë dhe Ruisë [DhM], nr. 48787/99, GjEDNj 2004-VII
Ilgar Mammadov k. Azerbajxhanit, nr. 15172/13, 22 maj 2014
Ilijkov k. Bullgarisë, nr. 33977/96, 26 korrik 2001
Iliya Stefanov k. Bullgarisë, nr. 65755/01, 22 maj 2008
İpek me të tjerë k. Turqisë, nr. 17019/02 e 30070/02, 3 shkurt 2009
Irlanda k. Mbretërisë së Bashkuar, 18 janar 1978, seria A nr. 25
Iskandarov k. Ruisë, nr. 17185/05, 23 shtator 2010

—J—

Jablonski k. Polonisë, nr. 33492/96, 21 dhjetor 2000
James, Wells e Lee k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 25119/09, 57715/09 e 57877/09, 18 shtator 2012
Jarzyński k. Polonisë, nr. 15479/02, 4 tetor 2005
Ječius k. Lituanisë, nr. 34578/97, GjEDNj 2000-IX
Juncal k. Mbretërisë së Bashkuar (vend. pran.), nr. 32357/09, 17 shtator 2013

—K—

Kerr k. Mbretërisë së Bashkuar (vend. pran.), nr. 40451/98, 7 dhjetor 1999
Kaboulov k. Ukrainës, nr. 41015/04, 19 nëntor 2009
Kadem k. Maltës, nr. 55263/00, 9 janar 2003
Kafkaris k. Qipros (nr. 2) (vend. pran.), nr. 9644/09, 21 qershor 2011
Kalashnikov k. Ruisë, nr. 47095/99, GjEDNj 2002-VI
Kallweit k. Gjermanisë, nr. 17792/07, 13 janar 2011
Kampanis k. Greqisë, nr. 17977/91, 13 korrik 1995
Kanagaratnam k. Belgjikës, nr. 15297/09, 13 dhjetor 2011
Kandzhov k. Bullgarisë, nr. 68294/01, 6 nëntor 2008
Kane k. Cyprus (vend. pran.), nr. 33655/06, 13 shtator 2011
Kharin k. Ruisë, nr. 37345/03, 3 shkurt 2011
Khodorkovskiy k. Ruisë, nr. 5829/04, 31 maj 2011
Khoudoïorov k. Ruisë, nr. 6847/02, GjEDNj 2005-X
Koendjbiarie k. Vendeve të Ulëta, 25 tetor 1990, seria A nr. 185-B
Kolompar k. Belgjikës, 24 shtator 1992, seria A nr. 235-C
Koniarska k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 33670/96, (vend. pran.) 12 tetor 2000
Korneykova k. Ukrainës, nr. 39884/05, 19 janar 2012
Kortesis k. Greqisë, nr. 60593/10, 12 qershor 2012

Krejčír k. Republikës Çeke, nr. 39298/04 e 8723/05, 26 mars 2009
Krupko me të tjerë k. Rosisë, nr. 26587/07, 26 qershor 2014
Kučera k. Sllovakisë, nr. 48666/99, 17 korrik 2007
Kudla k. Polonisë [DhM], nr. 30210/96, GjEDNj 2000-XI
Kurt k. Turqisë, 25 maj 1998, *Përmbledhje* 1998-III

—L—

Labita k. Italisë [DhM], nr. 26772/95, GjEDNj 2000-IV
Ladent k. Polonisë, nr. 11036/03, 18 mars 2008
Laumont k. Francës, nr. 43626/98, GjEDNj 2001-XI
Lavents k. Letonisë, nr. 58442/00, 28 nëntor 2002
Lawless k. Irlandës (nr. 3), 1 korrik 1961, seria A nr. 3
L.B. k. Belgjikës, nr. 22831/08, 2 tetor 2012
Lebedev k. Rosisë, nr. 4493/04, 25 tetor 2007
Lelièvre k. Belgjikës, nr. 11287/03, 8 nëntor 2007
Letellier k. Francës, 26 qershor 1991, seria A nr. 207
Lloyd me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 29798/96 etj., 1 mars 2005
Lobanov k. Rosisë, nr. 16159/03, 16 tetor 2008
Luberti k. Italisë, 23 shkurt 1984, seria A nr. 75

—M—

M. k. Gjermanisë, nr. 19359/04, GjEDNj 2009
M.A. k. Cyprus, nr. 41872/10, GjEDNj 2013
Mahdid e Haddar k. Austrisë (vend. pran.), nr. 74762/01, GjEDNj 2005-XIII
Mamedova k. Rosisë, nr. 7064/05, 1 qershor 2006
Mancini k. Italisë, nr. 44955/98, GjEDNj 2001-IX
Mangouras k. Spanjës [DhM], nr. 12050/04, GjEDNj 2010
Marturana k. Italisë, nr. 63154/00, 4 mars 2008
Matznetter k. Austrisë, 10 nëntor 1969, seria A nr. 10
McKay k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 543/03, GjEDNj 2006-X
McVeigh me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 8022/77, 8025/77, 8027/77, raport i Komisionit i 18 marsit 1981
Medova k. Rosisë, nr. 25385/04, 15 janar 2009
Medvedyev me të tjerë k. Francës [DhM], nr. 3394/03, GjEDNj 2010
Meloni k. Zvicrës, nr. 61697/00, 10 prill 2008
M.H. k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 11577/06, 22 tetor 2013
Michalák k. Sllovakisë, nr. 30157/03, 8 shkurt 2011
Minjat k. Zvicrës, nr. 38223/97, 28 tetor 2003
Mogoş me të tjerë k. Rumanisë (vend. pran.), nr. 20420/02, 6 maj 2004
Molotchko k. Ukrainës, nr. 12275/10, 26 prill 2012
Monnell e Morris k. Mbretërisë së Bashkuar, 2 mars 1987, seria A nr. 115
Mooren k. Gjermanisë [DhM], nr. 11364/03, 9 korrik 2009
Morsink k. Vendeve të Ulëta, nr. 48865/99, 11 maj 2004
Mubilanzila Mayeka e Kaniki Mitunga k. Belgjikës, nr. 13178/03, GjEDNj 2006-XI
Murray k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], 28 tetor 1994, seria nr. 300-A
Musiał k. Polonisë [DhM], nr. 24557/94, GjEDNj 1999-II
Muşuc k. Moldavisë, nr. 42440/06, 6 nëntor 2007

—N—

N.C. k. Italisë [DhM], nr. 24952/94, GjEDNj 2002-X
Nada k. Zvicrës [DhM], nr. 10593/08, GjEDNj 2012
Nart k. Turqisë, nr. 20817/04, 6 maj 2008
Nasrullojev k. Rosisë, nr. 656/06, 11 tetor 2007
Nástase-Silivestru k. Rumanisë, nr. 74785/01, 4 tetor 2007
Navarra k. Francës, 23 nëntor 1993, seria A nr. 273-B
Nechiporuk e Yonkalo k. Ukrainës, nr. 42310/04, 21 prill 2011
Neumeister k. Austrisë, 27 qershor 1968, seria A nr. 8
Niedbala k. Polonisë, nr. 27915/95, 4 korrik 2000
Nielsen k. Danimarkës, 28 nëntor 1988, seria A nr. 144
Nikolov k. Bullgarisë, nr. 38884/97, 30 janar 2003
Nikolova k. Bullgarisë [DhM], nr. 31195/96, GjEDNj 1999-II
Nikolova k. Bullgarisë (nr. 2), nr. 40896/98, 30 shtator 2004
Novotka k. Sllovakisë (vend. pran.), nr. 47244/99, 4 nëntor 2003
Nowak k. Ukrainës, nr. 60846/10, 31 mars 2011
Nowicka k. Polonisë, nr. 30218/96, 3 dhjetor 2002

—O—

Öcalan k. Turqisë (vend. pran.), nr. 46221/99, 14 dhjetor 2000
Öcalan k. Turqisë [DhM], nr. 46221/99, GjEDNj 2005-IV
O.H. k. Gjermanisë, nr. 4646/08, 24 nëntor 2011
O'Hara k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 37555/97, GjEDNj 2001-X
Osypenko k. Ukrainës, nr. 4634/04, 9 nëntor 2010
Oral e Atabay k. Turqisë, nr. 39686/02, 23 qershor 2009
Ostendorf k. Gjermanisë, nr. 15598/08, 7 mars 2013
Ovsjannikov k. Estonisë, nr. 1346/12, 20 shkurt 2014

—P—

P. e S. k. Polonisë, nr. 57375/08, 30 tetor 2012
Panchenko k. Rosisë, nr. 45100/98, 8 shkurt 2005
Pankiewicz k. Polonisë, nr. 34151/04, 12 shkurt 2008
Pantea k. Rumanisë, nr. 33343/96, GjEDNj 2003-VI
Paradis k. Gjermanisë (vend. pran.), nr. 4065/04, 4 shtator 2007
Petkov e Profirov k. Bullgarisë, nr. 50027/08 e 50781/09, 24 qershor 2014
Petukhova k. Rosisë, nr. 28796/07, 2 maj 2013
Piotr Baranowski k. Polonisë, nr. 39742/05, 2 tetor 2007
Piotr Osuch k. Polonisë, nr. 30028/06, 3 nëntor 2009
Piruzyan k. Armenisë, nr. 33376/07, 26 qershor 2012
Plesó k. Hungarisë, nr. 41242/08, 2 tetor 2012
Prencipe k. Monaco, nr. 43376/06, 16 korrik 2009

—Q—

Quinn k. Francës, 22 mars 1995, seria A nr. 311

—R—

R.L. e M.-J.D. k. Francës, nr. 44568/98, 19 maj 2004
R.M.D. k. Zvicrës, 26 shtator 1997, *Përmbledhje* 1997-VI
Radu k. Gjermanisë, nr. 20084/07, 16 maj 2013
Rahimi k. Greqisë, nr. 8687/08, 5 prill 2011
Rakevich k. Ruisë, nr. 58973/00, 28 tetor 2003
Rantsev k. Qipros dhe Ruisë, nr. 25965/04, GjEDNj 2010
Raudevs k. Letonisë, nr. 24086/03, 17 dhjetor 2013
Rehbock k. Sllovënie, nr. 29462/95, GjEDNj 2000-XII
Reinprecht k. Austrisë, nr. 67175/01, GjEDNj 2005-XII
Riad e Idiab k. Belgjikës, nr. 29787/03 e 29810/03, 24 janar 2008
Riera Blume me të tjerë k. Spanjës, nr. 37680/97, GjEDNj 1999-VII
Ruiz Rivera k. Zvicrës, nr. 8300/06, 18 shkurt 2014

—S—

S.B.C. k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 39360/98, 19 qershor 2001
S.P. k. Belgjikës (vend. pran.), nr. 12572/08, 14 qershor 2011
S.R. k. Vendeve të Ulëta (vend. pran.), nr. 13837/07, 18 shtator 2012
Saadi k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 13229/03, 11 korrik 2006
Saadi k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 13229/03, GjEDNj 2008
Sadegül Özdemir k. Turqisë, nr. 61441/00, 2 gusht 2005
Sakik me të tjerë k. Turqisë, 26 nëntor 1997, *Përmbledhje* 1997-VII
Salayev k. Azerbajxhanit, nr. 40900/05, 9 nëntor 2010
Sanchez-Reisse k. Zvicrës, 21 tetor 1986, seria A nr. 107
Sarigiannis k. Italisë, nr. 14569/05, 5 prill 2011
Schiesser k. Zvicrës, 4 dhjetor 1979, seria A nr. 34
Schwabe e M.G. k. Gjermanisë, nr. 8080/08, 1 dhjetor 2011
Scott k. Spanjës, 18 dhjetor 1996, *Përmbledhje* 1996-VI
Selçuk k. Turqisë, nr. 21768/02, 10 janar 2006
Shabani k. Zvicrës, nr. 29044/06, 5 nëntor 2009
Shamsa k. Polonisë, nr. 45355/99 e 45357/99, 27 nëntor 2003
Shcherbina k. Ruisë, nr. 41970/11, 26 qershor 2014
Shimovolos k. Ruisë, nr. 30194/09, 21 qershor 2011
Shulgin k. Ukrainës, nr. 29912/05, 8 dhjetor 2011
Skrobol k. Polonisë, nr. 44165/98, 13 shtator 2005
Simons k. Belgjikës (vend. pran.), nr. 71407/10, 28 gusht 2012
Smirnova k. Ruisë, nr. 46133/99 e 48183/99, GjEDNj 2003-IX
Soldatenko k. Ukrainës, nr. 2440/07, 23 tetor 2008
Solmaz k. Turqisë, nr. 27561/02, 16 janar 2007
Stanev k. Bullgarisë [DhM], nr. 36760/06, 17 janar 2012
Stašaitis k. Lituanisë, nr. 47679/99, 21 mars 2002
Steel me të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, 23 shtator 1998, *Përmbledhje* 1998-VII
Stephens k. Maltës (nr. 1), nr. 11956/07, 21 prill 2009
Stephens k. Maltës (nr. 2), nr. 33740/06, 21 prill 2009
Stepuleac k. Moldavisë, nr. 8207/06, 6 nëntor 2007
Stoichkov k. Bullgarisë, nr. 9808/02, 24 mars 2005
Storck k. Gjermanisë, nr. 61603/00, GjEDNj 2005-V
Sulaoja k. Estonisë, nr. 55939/00, 15 shkurt 2005
Suso Musa k. Maltës, nr. 42337/12, 23 korrik 2013
Svipsta k. Letonisë, nr. 66820/01, GjEDNj 2006-III

—T—

Talat Tepe k. Turqisë, nr. 31247/96, 21 dhjetor 2004
Tase k. Rumanisë, nr. 29761/02, 10 qershor 2008
Tiron k. Rumanisë, nr. 17689/03, 7 prill 2009
Toniolo k. San-Marinos dhe Italisë, nr. 44853/10, 26 qershor 2012
Toshev k. Bullgarisë, nr. 56308/00, 10 gusht 2006
Toth k. Austrisë, 12 dhjetor 1991, seria A nr. 224
Tsirlis e Kouloumpas k. Greqisë, 29 maj 1997, *Përmbledhje 1997-III*
Ëurcan k. Moldavisë, nr. 39835/05, 23 tetor 2007

—V—

Vachev k. Bullgarisë, nr. 42987/98, GjEDNj 2004-VIII
Van der Leer k. Vendeve të Ulëta, 21 shkurt 1990, seria A nr. 170-A
Van Droogenbroeck k. Belgjikës, 24 qershor 1982, seria A nr. 50
Varbanov k. Bullgarisë, nr. 31365/96, GjEDNj 2000-X
Varga k. Rumanisë, nr. 73957/01, 1 prill 2008
Vasileva k. Danimarkës, nr. 52792/99, 25 shtator 2003
Vassis me të tjerë k. Francës, nr. 62736/09, 27 qershor 2013
Velinov k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë, nr. 16880/08, 19 shtator 2013
Violet Burzo k. Rumanisë, nr. 75109/01 e 12639/02, 30 qershor 2009
Voskuil k. Vendeve të Ulëta, nr. 64752/01, 22 nëntor 2007
Vrenčev k. Serbisë, nr. 2361/05, 23 shtator 2008

—W—

Waite k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 53236/99, 10 dhjetor 2002
Wassink k. Vendeve të Ulëta, 27 shtator 1990, seria A nr. 185-A
Weeks k. Mbretërisë së Bashkuar, 2 mars 1987, seria A nr. 114
Wemhoff k. Gjermanisë, 27 qershor 1968, seria A nr. 7
Willcox e Hurford k. Mbretërisë së Bashkuar (vend. pran.) nr. 43759/10 e 43771/12, 8 janar 2013
Winterwerp k. Vendeve të Ulëta, 24 tetor 1979, seria A nr. 33
Witold Litwa k. Polonisë, nr. 26629/95, GjEDNj 2000-III
Włoch k. Polonisë, nr. 27785/95, GjEDNj 2000-XI
Włoch k. Polonisë (nr. 2), nr. 33475/08, 10 maj 2011

—X—

X. k. Austrisë, nr. 8278/78, vendim i Komisionit i 13 dhjetorit 1979, VR 18
X. k. Belgjikës, nr. 4741/71, vendim i Komisionit i 2 prillit 1973
X. k. Gjermanisë, nr. 1322/62, vendim i Komisionit i 14 dhjetorit 1963
X. k. Gjermanisë, nr. 6659/74, vendim i Komisionit i 10 dhjetorit 1975
X. k. Gjermanisë, nr. 8098/77, vendim i Komisionit i 13 dhjetorit 1978, VR 16
X. k. Finlande, nr. 34806/04, GjEDNj 2012
X. k. Zvicrës, nr. 8500/79, vendim i Komisionit i 14 dhjetorit 1979, VR 18
X. k. Zvicrës, nr. 9012/80, vendim i Komisionit i 9 dhjetorit 1980, VR 25
X. k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 6998/75, raport i Komisionit i 16 korrikut 1980
X. k. Mbretërisë së Bashkuar, 5 nëntor 1981, seria A nr. 46

—Y—Z—

Yankov k. Bullgarisë, nr. 39084/97, GjEDNj 2003-XII

Yefimenko k. Rosisë, nr. 152/04, 12 shkurt 2013

Yoh-Ekale Mwanje k. Belgjikës, nr. 10486/10, 20 dhjetor 2011

Z. H. k. Hungarisë, nr. 28973/11, 8 nëntor 2012